

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
JURIDISKĀ FAKULTĀTE
CIVILTIESISKO ZINĀTŅU KATEDRA

**ATBILDĪBA PAR GODA UN CIEŅAS AIZSKĀRUMU MASU
INFORMĀCIJAS LĪDZEKĻOS**

BAKALAURA DARBS

Autore: **Māra Peilāne**

Studenta apliecības Nr.: mp11059

Darba vadītājs: profesors Dr.habil.iur. Kalvis Torgāns

RĪGA 2014

ANOTĀCIJA

Autore izvirzījusi darba „Atbildība par goda un cieņas aizskārumu masu informācijas līdzekļos” mērķi- noteikt, kā pareizi būtu jānoregulē goda un cieņas aizskārumi internetā, un kā pareizi praksē atrisināt strīdus. Tas nepieciešams, jo mūsdienās interneta vidē ir liela informācijas apmaiņa, kas noved pie daudziem aizskārumiem. Aizskārumi var tikt nodarīti ar jebkādu ierakstu interneta vidē, tajā skaitā blogu, anonīmu komentāru u.c. Mājas lapas uzturētājam, uzzinot par aizskāruma esamību, jāizvērtē, vai viņš šo ierakstu dzēš, vai nē. Otrajā gadījumā viņš kļūst līdzatbildīgs, ja tiesa atzīst, ka tomēr šis ieraksts ir bijis aizskarošs. Nepieciešams Latvijas normatīvajos aktos labot terminoloģiskas problēmas, kas radušās, nekonsekventi lietojot vārdus „gods”, „cieņa”, „reputācija” un „informācija”.

Atslēgvārdi:

Gods un cieņa, internets, komentāri, mājas lapas uzturētājs, atbildība

ANNOTATION

Bachelor thesis “Liability for defamation in the mass media” goal is to cognize, how honor and dignity on the internet should be regulated, and how to solve problems in practice. It is necessary, because nowadays on the internet it is huge exchange of information there, which often leads to defamation. Defamation may be caused with any kind of record on the internet, including blogs, anonymous comments and others. Website maintainer, who has become aware of the possible defamation, has to assess, does he agree with it, and erase the record, or thinks, that there has not been a defamation and therefore becomes liable for it, if the court decides that there has been defamation. It is necessary to modify laws in Latvia to remove terminology problems, which have been risen from inconsistent usage of terms „honor”, „dignity”, „reputation” and „information.

Keywords:

Honor and dignity, internet, comments, website maintainer, liability

SATURS

Ievads.....	5
1. Goda un cieņas aizskārums	6
1.1. Izpratne	6
1.2. Mijiedarbība ar tiesībām uz vārda brīvību	14
1.3. Viedokļa nodalīšana no ziņām un faktiem.....	18
2. Aizskāruma izpausmes internetā.....	22
2.1. Publikācijas internetā.....	22
2.2. Komentāri internetā	25
2.3. Jurisdikcija.....	29
3. Atbildības izpausmes par aizskārumiem internetā.....	31
3.1. Atbildība par goda un cieņas aizskaršanu.....	31
3.2. Atbildētāja noteikšana.....	35
Kopsavilkums	39
Izmantotā literatūra un avoti.....	41

IEVADS

Mūsdienās notiek ļoti strauja informācijas apmaiņa, kas iespējama pateicoties jaunajām tehnoloģijām, tajā skaitā internetam, kas ir ļoti plaši pieejams. Piemēram, Eiropas Savienībā pieeja internetam ir 79% mājsaimniecību¹. Tas rada situāciju, ka viena ziņa, kas izplatīta internetā, var nonākt pie neierobežota daudzuma lasītāju. Ja šī ziņa ir goda un cieņu aizskaroša, tad aizskārums ir daudz lielāks, nekā situācijā, ja ziņa būtu ierakstīta avīzē.

Gods un cieņa ar interneta starpniecību tiek aizskarti daudz vairāk, un veidi, kādā var notikt aizskārums, ir dažādi. Tādējādi ir radušās jaunas tiesību problēmas. Nepieciešams noskaidrot, ar kādu informāciju, kas ievietota internetā, iespējas veikt goda un cieņas aizskārumu. Tāpat- kurš ir atbildīgs par aizskāruma esību, kā arī, kur var celt prasību. Bet, lai šos svarīgos un aktuālos jautājumus noskaidrotu, nepieciešams izziņāt arī šobrīd spēkā esošās tiesību normas, judikatūru un doktrīnu. Tie ir galvenie avoti, lai noskaidrotu, kā pareizāk būtu noregulēt goda un cieņas aizsardzību un kā tiesību normas pareizi piemērot praksē.

Darba izstrādes mērķis- izziņāt, kā vispareizāk būtu regulēt ar goda un cieņas aizskārumu internetā saistītos problēmjautājumus, kā arī kā praksē atrisināt radušos strīdus.

Darbā sākumā tiks aplūkota goda un cieņas aizskāruma vispārējā izpratne, kā arī tā mijiedarbība ar tiesībām uz vārda brīvību. Tas nepieciešams, lai sniegtu ieskatu goda un cieņas aizskāruma būtībā. Otrajā un trešajā nodaļā tiks risināti jautājumi par goda un cieņas aizskārumu internetā- ar kādu informāciju var aizskart, kas ir atbildētājs, kāda var būt atbildība un jurisdikcijas noteikšana.

Zinātniskās pētniecības metodes ir izmantotas darbā, lai atbildētu uz izvirzītajiem jautājumiem, un sasniegtu noteikto mērķi. Tiek izmantotas šādas metodes: analītiskā, salīdzinošā, sistēmiskā un deduktīvā metode. Analītiskā metode izmantota, lai vērtētu dažādu autoru atziņas par dažādiem jautājumiem. Salīdzinošā metode izmantota, lai noskaidrotu, kā goda un cieņas aizskārums internetā tiek regulēts citās valstīs. Sistēmiskā metode izmantota, lai noskaidrotu, ar ko var aizskart godu un cieņu Latvijas normatīvos aktos. Deduktīvā metode izmantota, lai noskaidrotu, vai interneta portāli ir masu informācijas līdzekļi, kā arī- vai par komentāriem internetā var iestāties atbildība.

---

¹Internets ES pieejams 79% mājsaimniecību; Latvijā - 72%. Pieejams: http://www.tvnet.lv/tehnologijas/internets/490776-internets_es_pieejams_79_majsaimniecibu_latvija_72 [aplūkots 2014.gada 19.februārī]

1. GODA UN CIENAS AIZSKĀRUMS

1.1. Izpratne

Katrai personai ir tiesības uz sava goda un cieņas aizsardzību, šī tiesība nodrošina jebkuram dzīvot ar apziņu, ka katrs pats ir atbildīgs par savu dzīvi, un neviens cits prettiesiski nedrīkst radīt apstākļus, kas apdraud šīs personas godu un cieņu. Dzīves laikā pašvērtējums un sabiedrības novērtējums var mainīties, bet tas nedrīkst notikt trešo personu prettiesiskas darbības ietekmē.

Šī tiesība uz savu godu un cieņu, kā viena no cilvēktiesībām, ietverta starptautiskos līgumos. Viens no tiem- 1950.gada Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencija, kuru ratificējusi arī Latvija, un tā ir saistoša, jo rada privātpersonām un dalībvalstīm iespēju vērsties Eiropas Cilvēktiesību tiesā par šīs konvencijas pārkāpumiem. 10.pants nosaka, ka ikvienam ir tiesības brīvi paust savus uzskatus, bet šīs tiesības var ierobežot, un viens no ierobežošanas pamatiem ir, lai aizsargātu citu cilvēku cieņu.² Šīs tiesības sevī ietver uzskatu brīvību un tiesības brīvi saņemt un izplatīt informāciju, kas ir pamats tiesībām uz vārda brīvību.³ Šajā gadījumā „cieņa” ir lietots kā „goda” sinonīms, tādējādi ietverot abus šos jēdzienus vienā.⁴

Goda un cieņas aizsardzība regulēta arī Latvijas normatīvajos aktos. Satversmes 95.pants noteic, ka valsts aizsargā personas godu un cieņu.⁵ Goda un cieņas aizskārums ir viens no neatļautas darbības veidiem- tas nodara personai kaitējumu, tādēļ vispārējais pamats prasības celšanai no aizskārēja ir Civillikuma (turpmāk- CL) 1635.pants⁶, jo ir izdarīta neatļauta darbība, kuras sekas- nodarīts kaitējums (arī morāls kaitējums). Neatļautā darbība var rasties gan no darījuma pienākuma nepildīšanas, gan no ārpuslīgumiska citas personas tiesību aizskāruma⁷, kas attiecīgā gadījumā notiek, jo attiecības, kas ir starp aizskārēju un cietušo nav līgumiskas- iepriekš nav noslēgta nekāda vienošanās. Izņēmums varētu būt situācijā, kad, piemēram, pašnodarbināts ārsts slēdz līgumu ar žurnālistu, lai tas publicē kādu informāciju laikrakstā, bet ar šo publikāciju žurnālists aizskar ārsta godu un cieņu. Tomēr

---

²Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencija: Starptautisks dokuments. Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=43859> [aplūkots 2014.gada 22.februārī]

³Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta 2012. gada 1. februāra spriedums Lietā Nr. SKC-8/2012. Pieejams: http://at.gov.lv/lv/judikatura/judikaturas-nolemumu-arhivs/senata-civillietu-departaments/hronologiska-seciba_1/2012-hronologiska-seciba/ [aplūkots 2014.gada 22.februārī]

⁴Retējums J. Kāds ir goda un cieņas aizskārums civiltiesiskais regulējums. Jurista Vārds, 2003.gada 20.augusts, nr.29. Pieejams: <http://www.juristavards.lv/doc.php?id=78159> [aplūkots: 2014.gada 25.februārī]

⁵Latvijas Republikas Satversme, 95.p.: LR likums. Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=57980> [aplūkots 2014.gada 22.februārī]

⁶Civillikums, 1635.p.: LR likums. Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=225418> [aplūkots 2014.gada 22.februārī]

⁷Torgāns K. Saistību tiesības. I daļa. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2006, 172. lpp

šādus gadījumus nevar uztvert kā vispārēju praksi, tāpēc šajā darbā autore apskatīs goda un cieņas aizskārumu tieši kā ārpuslīgumisku tiesību aizskārumu.

Lai gan ar goda un cieņas aizskārumu var tikt nodarīti zaudējumi (mantisks kaitējums), tomēr galvenokārt tiek nodarīts tieši morālais kaitējums- aizskāruma negatīvās sekas⁸, kā CL 1635.pantā minētās garīgās ciešanas, kas izpaužas dažādos veidos, tajā skaitā- goda un cieņas aizskārumā, turklāt mūsdienās šo „ciešanu” jēdziens arvien paplašinās, iekļaujot sevī ļoti apšaubāmas interpretācijas, piemēram, sabojātas brīvdienas.⁹

Galvenokārt gods un cieņa tiek aizskarti ar nepatiesām ziņām. Šim gadījumam ir speciāla norma- CL 2352.¹pants,¹⁰ kurā minēts arī, ka šādas ziņas ir jāatsauc. Šī norma prevalē pār CL 1635.pantu kā speciālā norma pret vispārējo, tādējādi prasībās, kas attiecas uz CL 2352.¹panta tvērumu, jāatsaucas tieši uz šo pantu. Savukārt tur, kur nav ziņas, bet ar viedokli tiek aizskarts personas gods un cieņa, būtu jāatsaucas tieši uz CL 1635.pantu, jo speciālā norma regulē tikai situāciju, kad aizskārums radies ar nepatiesu ziņu, kas ir nošķirama no viedokļa.

Aizskarošas ziņas ir tādas, kas mazina personas godu un cieņu atsevišķu pilsoņu vai sabiedrības acīs. Vērtēšanas procesā, tiesai jāņem vērā konkrēti lietas apstākļi un vispāratzītas ētikas un morāles normas.¹¹ Ir skaidrs, ka ētikas un morāles normas mainās līdzi laikam, tāpēc arī likumā nav minēts šo terminu skaidrojums. Jo, mainoties laikam, arī šo jēdzienu saturs ir citādāks.

Pēc CL 2352.¹panta, pietiek ar godu un cieņu aizskarošu ziņu izplatīšanu kaut vai vienai personai, neskaitot cietušo¹². Piemēram, kāda persona paziņo citai, ka kaimiņš ir zaglis un alkoholiķis, bez jebkāda faktiskā pamata. Ar to pietiks, lai varētu tikt konstatēts aizskārums. Savukārt likums „Par presi un citiem masu informācijas līdzekļiem” attiecas tikai uz to informāciju, kas ir izplatīta masu informācijas līdzekļos, šajā gadījumā nepietiek tikai ar vienu personu.

CL 2352.¹pants paredz personai tiesības prasīt atlīdzību, ja kāds prettiesiski aizskar personas godu un cieņu. Tātad aizskārumam jābūt gan pret godu, gan cieņu, lai persona varētu

---

⁸Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta 2012. gada 27.septembra spriedums lietā Nr. SKC – 309/2012. Pieejams: http://at.gov.lv/lv/judikatura/judikaturas-nolemumu-arhivs/senata-civillietu-departaments/hronologiska-seciba_1/2012-hronologiska-seciba/ [aplūkots 2014.gada 23.februārī]

⁹Torgāns K. Neatļautas darbības izpausmes Eiropas deliktu tiesībās. Jurista Vārds, 2013.

3.decembris, nr.49. Pieejams: <http://www.juristavards.lv/doc.php?id=262485> [aplūkots 2014.gada 1.martā]

¹⁰Civillikums, 2351¹.p.: LR likums. Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=225418> [aplūkots 2014.gada 26.februārī]

¹¹Tiesu prakse lietās par personas goda un cieņas civiltiesisko aizsardzību, 69.lpp. Pieejams: <http://at.gov.lv/lv/judikatura/tiesu-prakses-apkopojumi/civiltiesibas/> [aplūkots 2014.gada 26.februārī]

¹²Hamkova D.Goda un cieņas civiltiesiskās un krimināltiesiskās aizsardzības nianses. Jurista Vārds, 2008.gada 15.janvāris, nr.2, 9.lpp

prasīt atlīdzību. Tādēļ ir nepieciešams nošķirt šos jēdzienus, lai gan liela atšķirība starp tiem nav.

Gods un cieņa ir morālas kategorijas.¹³ Gods ir personības sabiedriskais novērtējums, kura mēraukla ir paša indivīda uzvedība, viņa attieksme pret sociālām un garīgām vērtībām, sabiedrību, līdzcilvēkiem. Savukārt cieņa ir cilvēka pašnovērtējums, kurš pamatojas uz tam ieaudzinātajām un piemītošajām īpašībām. Šīs abas morālās kategorijas ir cieši saistītas un nosaka cilvēka reputāciju (statusu sabiedrībā),¹⁴ jo goda un cieņa un cieņas aizskārums var sabojāt arī personas reputāciju, bet tas nenotiek vienmēr. Turklāt reputāciju var izmainīt arī citi apstākļi, ne tikai goda un cieņas aizskārums. Tādējādi var teikt, ka reputācijas sabojāšana ir viena no sekām, kas var rasties, ja tiek aizskarts gods un cieņa. Nav iespējams pierādīt, ka ir aizskarta personas cieņa viena pati, jo neviens nevar „izmērīt” personas pašnovērtējumu. Toties to, kā personas sabiedriskais novērtējums ir mainījies, var konstatēt.¹⁵ Tādējādi, lai vispār varētu pierādīt, ka ir aizskarts personas gods un cieņa, jāsāk ar godu, un tikai pēc tam var konstatēt, vai varētu būt aizskarta cieņa, lai arī reāli pierādīt to būtu gandrīz neiespējami, jo cieņa ir katra cilvēka iekšienē. Tādējādi tiesai būtu jāvērtē tieši goda aizskārums un, ja tāds ir, tad arī var konstatēt, ka aizskarta arī cieņa.

Tomēr jāatzīst, ka Latvijas tiesu praksē šī nošķiršana nav tikusi īpaši izvērtēta. Piemēram, kādā 2012.gada Senāta spriedumā ir tikai īsi konstatēts, ka pastāv goda un cieņas aizskārums.¹⁶ Iespējams, tas rada liekus formālas dabas jautājumus, kas patiesībā nav būtiski. Tomēr, kaut vai nenošķirot šos jēdzienus, ir jākonstatē, ka personai gan ir samazinājies pašnovērtējums, gan- sabiedrības novērtējums.

Lai atzītu goda un cieņu par aizskartu, jābūt konstatētam, ka ziņas neatbilst patiesībai, to izplatīšanas rezultātā sabiedriskais novērtējums par personu varētu būt samazinājies un vērtējuma atspoguļojums paša cietušā apziņā ir pazeminājies.¹⁷

Tātad, ne tikai jābūt aizskartam godam un cieņai, bet, lai vispār runātu par aizskārumu, jānoskaidro, vai nodotā informācija ir ziņas, turklāt vēl nepatiesas, un tikai tad var vērtēt cēloņsakarību starp izplatītajām ziņām un goda un cieņas aizskārumu. Ziņu nošķiršana no

---

¹³Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2011.gada 26.maija lēmums Lietā Nr. A7055310/15 SKA-575/2011. Pieejams: <http://at.gov.lv/lv/judikatura/judikaturas-nolemumu-arhivs/senata-administrativo-lietu-departaments/klasifikators-pec-lietu-kategorijam-ar-tezem/1/12/> [aplūkots 2014.gada 5.martā]

¹⁴Likumprojekta „Grozījumi Krimināllikumā” anotācija. Pieejams: www.mk.gov.lv/doc/2005/TMAnot_200911_KL.1028.doc [aplūkots 2014.gada 20.martā]

¹⁵Retējums J. Kāds ir goda un cieņas aizskārums civiltiesiskais regulējums. Jurista Vārds, 2003.gada 20.augusts, nr.29. Pieejams: <http://www.juristavards.lv/doc.php?id=78159> [aplūkots: 2014.gada 25.martā]

¹⁶Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta 2012.gada 5.oktobra spriedums lietā nr.SKC-1178/2012[nav publicēts]

¹⁷Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta 2012. gada 1. februāra spriedums Lietā Nr. SKC-8/2012. Pieejams: http://at.gov.lv/lv/judikatura/judikaturas-nolemumu-arhivs/senata-civillietu-departaments/hronologiska-seciba_1/2012-hronologiska-seciba/ [aplūkots 2014.gada 5.martā]

viedokļa tiks apskatīta citā nodaļā, bet īsumā šeit atzīmēsim, ka tas nepieciešams, jo tikai ziņas var pakļaut patiesuma pārbaudei- tikai tās var pārbaudīt kā patiesas/nepatiesas, bet viedoklis ir katras personas subjektīvais vērtējums.

Kā visām neatļautām darbībām,¹⁸ ir jāatrod cēloniskā sakarība starp neatļauto darbību-nepatiesu ziņu izplatīšanu, un sekām- goda un cieņas aizskārums. Tas dažkārt var radīt problēmas, piemēram, situācijās, kad nav saprotams, kurš īsti ir „vainīgais”, vai pirmais, kurš publicēja attiecīgās ziņas, jo var notikt tā, ka vienas un tās pašas ziņas tiek publicētas dažādos masu informācijas līdzekļos vienā laikā. Iespējams, to izdarījis viens un tas pats autors, tomēr izplatītāji ir bijuši dažādi. Vai arī viens izdevējs izplata nepatiesās ziņas, pamatojoties uz cita medija izplatītajām ziņām. Vai tad būs visi saucami pie atbildības? Patiesums jāpārbauda jebkuram, arī tiem, kas atsaucas uz citu mediju ziņām. Tādējādi, lai arī pirmais publicētājs būs tas, kurš ir pirmais izplatījis nepatiesās ziņas, tomēr arī citi nevar akli paļauties uz pašu nepārbaudītām ziņām. Katrs pats izplatītājs ir atbildīgs par to, ko viņš publicē.

Tomēr, ne vienmēr atbildība būs tikai par ziņām. Eiropas Cilvēktiesību tiesa norādījusi, ka: „viedoklis var būt nesamērīgi aizskarošs, jo īpaši tad, ja tam trūkst jebkādas faktiskās bāzes”. Piemēram, cita cilvēka apsūkāšana. Jābūt pamatotam viedoklim, lai to kaut kur publicētu vai izteiktu mutvārdos. Citādāk- ja aizskārējs nevar izskaidrot sava viedokļa pamatu, tad arī viņš ir nepamatoti citu apvainojis. Jo arī nepamatots viedoklis, lai gan it kā nepakļaujas patiesuma pārbaudei, tomēr var aizskart personas godu un cieņu. CL 2352.¹ pants nav attiecināms uz viedokli, kurš var būt nesamērīgi aizskarošs, izteikts rupjā formā vai kā citādi aizskar personas godu un cieņu,¹⁹ jo šis pants attiecas tikai uz nepatiesām ziņām. Savukārt CL 1635.pants attiecas katru tiesību aizskārums, tādējādi, kā jau iepriekš minēts, šādās situācijās būtu jāatsaucas tieši uz CL 1635.panta pārkāpumu, kas ir visplašākā norma Latvijas tiesībās par personas aizsardzību pret neatļauto darbību.

Likuma „Par presi un citiem masu informācijas līdzekļiem” 7.panta piektā daļa nosaka, ka aizliegts publicēt informāciju, kura aizskar fizisko un juridisko personu godu un cieņu un ceļ tam neslavu.²⁰ Šajā normā minēta informācija, nevis ziņas. Savukārt šī paša likuma 21.pantā ir gan ziņas, gan informācija, kas lietotas kā sinonīmi. Tādējādi var secināt, ka likumdevējs šajā gadījumā ar „informāciju” ir domājis tās pašas ziņas. 21.pantā minēts par patiesuma pārbaudi, kas iespējama tikai ziņām. 21.pantā ietvertā norāde „Citos goda un cieņas

¹⁸Torgāns K. Neatļautas darbības izpausmes Eiropas deliktu tiesībās. Jurista Vārds, 2013.

3.decembris, nr.49. Pieejams: <http://www.juristavards.lv/doc.php?id=262485> [aplūkots 2014.gada 15.martā]

¹⁹Kučs A. Vārda brīvības robežas: goda un cieņas aizskaršana, naida kurināšana : atbilstīgi situācijai 2004.gada 1.februārī. Rīga: Sabiedriskās politikas centrs "Providus", 2004, 56.lpp

²⁰Par presi un citiem masu informācijas līdzekļiem, 7.p.: LR Likums. Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=64879> [aplūkots 2014.gada 12.martā]

aizskaršanas gadījumos ir tiesības prasīt atvairošanos”²¹ ir iespējama aizsargmehānisms pret goda un cieņas aizskaroša viedokļa izplatīšanu masu informācijas līdzekļos, bet nevis nepatieso ziņu atsaukšana, jo viedoklis nevar būt nepatiess. Tādējādi šobrīd šis termins tiek interpretēts kā ziņas, nevis informācija. Tomēr, skatoties uz nākotni, autores ieskatā, šī interpretācija būtu jāmaina, jo godu un cieņu var aizskart ne tikai ar nepatiesām ziņām, bet arī ar citu publicētu informāciju, piemēram, viedokli. Tāpēc autores ieskatā šobrīd vārds „informācija” nebūtu aizstājama ar „nepatiesām ziņām”, lai varētu interpretēt šo „informācijas” terminu plašāk.

CL 2352.¹pants atrodas Civillikuma apakšnodaļā „Prasījumi personisku aizskārumu dēļ”, kas var tikt nodarīti gan fiziskām, gan juridiskām personām. Tomēr morālais kaitējums nevar tikt nodarīts juridiskai personai, ko atzinusi arī Satversmes tiesa.²² Turklāt, tā kā goda un cieņas aizskārums ir viens no morālā kaitējuma veidiem, un morālais kaitējums ir personas fiziskas vai garīgas ciešanas, šādas pazīmes nevar piemist juridiskām personām- tādām, kurām nav ne sajūtu, ne fiziska ķermeņa. Protams, juridiska persona „sastāv” jeb tiek pārvaldīta ar fiziskām personām, tomēr šādā gadījumā kaitējums varētu tikt nodarīts tieši šīm fiziskām personām, nevis juridiskai personai.

Ar Likuma „Par presi un citiem masu informācijas līdzekļiem” 7.panta piekto daļu tiek iedzīvināts princips Latvijas normatīvajos aktos, ka „sajūtas” var piemist arī juridiskām personām, kas nevienā citā normatīvā aktā nav minēts. Tomēr jāatzīst arī, ka patiešām-reputāciju var aizskart nepatiesu ziņu vai apmelojošu viedokļu izplatīšana masu informācijas līdzekļos arī juridiskai personai, jo, lai tā varētu veikt savus uzstādītos mērķus, tai jāiekļaujas sabiedrībā, jo, piemēram, Sabiedrība ar ierobežotu atbildību, kurai ir slikta reputācija, nevarēs realizēt savu preci, tādējādi gūstot peļņu, jo cilvēki to preci nepirks. Visdrīzāk tas būtu gadījumā, ja tiktu izplatīta informācija, kas tieši šo pārdodamo preci padara pircējiem nevēlamu. Arī Zolitūdes traģēdija radījusi situāciju, kad vairāku fizisku un juridisku personu reputācija ir palikusi sliktāka. SIA „Maxima Latvija” un SIA „RE&RE” un citu iesaistīto uzņēmumu un fizisko personu reputācija tika sabojāta. Šajā gadījumā Kriminālprocesa likuma noteiktajā kārtībā tiks noskaidrots, kurš ir vainīgs traģēdijas izraisīšanā, tāpēc ir pārāgri runāt, vai kāds vērsīs prasību par sabojāto reputāciju. Tomēr jāatzīst, ka patiešām, iesaistīto uzņēmumu un fizisko personu novērtējums sabiedrības acīs ir krietni sabojāts.

²¹Par presi un citiem masu informācijas līdzekļiem,21.p.: LR Likums. Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=64879> [aplūkots 2014.gada 12.martā]

²²Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2012.gada 14.septembra spriedums Lieta Nr.A420458811 SKA-72.2012. Pieejams: http://at.gov.lv/lv/judikatura/judikaturas-nolemumu-arhivs/senata-civillietu-departaments/hronologiska-seciba_1/2012-hronologiska-seciba/ [aplūkots 2014.gada 12.martā]

Citās Eiropas valstīs, piemēram, Vācijā un Itālijā, iedibināta t.s. ekonomiskās reputācijas aizsardzība²³, kas pēc būtības ir tieši vērsta uz uzņēmumu reputāciju, kas var ietekmēt viņu finansiālo stāvokli. Ja reputācija ir laba, tad cilvēki, piemēram, vēlas saņemt pakalpojumus no šī uzņēmuma, bet, ja slikta, visdrīzāk, ka ne. Arī šādā gadījumā būtu pārbaudāms ziņas patiesums un, ja tā ir nepatiesa, kā arī ir negatīvi ietekmējusi uzņēmuma reputāciju, tad ziņas izplatītājs atbildīgs par reputācijas aizskaršanu. Šādā situācijā bieži tiek aizskarta godīga konkurence²⁴, īpaši gadījumos, kad ziņas iegūtas no konkurentiem, vai arī tie bijuši izplatītāji. Latvijā šādu situāciju uzraudzību veic Konkurences padome.²⁵

Autore juridisko personu goda un cieņas aizsardzību vairāk aprakstīja kā reputācijas aizsardzību, jo, pēc autores domām, šāda terminoloģija būtu precīzāka- gods un cieņa tomēr ir morāles kategorijas, turklāt „cieņa” var piemist tikai fiziskai personai, jo tikai tā var sevi pati novērtēt. Šādu morālu kategoriju aizskaršanas sekas- nodarīts morāls kaitējums (un dažreiz arī zaudējumi, bet galvenokārt- tieši morāls kaitējums). Morālais kaitējums attiecas tikai uz fiziskām personām.²⁶ Savukārt reputācija vārdnīcā skaidrota kā „cilvēka vai organizācijas, uzņēmuma, firmas utt. novērtējums ļaužu apziņā; vispārējs uzskats par kāda vai kā vērtību, īpašībām”.²⁷ Tas būtu precīzāks apzīmējums juridiskām personām- reputācija šajā gadījumā būtu jānošķir, jo personas gods un cieņa- tās ir morāles normas. Cieņa- paša cilvēka iekšienē, bet gods- kā sabiedrības novērtējums, un reputācija būtu uzskatāma par goda sinonīmu, un to var noteikt arī juridiskai personai. Bet par to, kā juridiska personai „mainās pašnovērtējums” noteikt būtu neiespējami, jo parasti juridiskā personā iesaistītas vairākas fiziskas personas, un katrai no tām „sajūtas” var atšķirties.

Piemēram, Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 8.panta otrajā daļā²⁸ tiek minēta darījumu reputācija, bet 9.pantā morālais kaitējums- tikai fiziskām personām. Savukārt Ieguldījumu pārvaldes sabiedrību likuma 7.panta pirmās daļas 2.punktā nevainojama reputācija noteikta kā viena no pamatiem, lai varētu kļūt par sabiedrības akcionāru. Akcionārs var būt gan fiziska, gan juridiska persona. Var secināt, ka reputāciju, kā sabiedrības novērtējumu var lietot kā terminu gan attiecībā uz fiziskām, gan juridiskām personām. Kā jau tika minēts, reputācijas sabojāšana ir iespējama variants tam, kādas ir sekas goda un cieņas aizskārumam, bet reputācija var mainīties arī citu apstākļu ietekmē.

---

²³Von Bar C. The Common European law of torts. Volume one. NewYork: Oxford University Press Inc., p.60

²⁴Ibid.

²⁵Konkurences likums: LR likums. Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=54890> [aplūkots 2014.gada 28.martā]

²⁶Slaņķe G. Morālā kaitējuma institūta civiltiesībās iztulkošana. Jurista Vārds, 2010.gada 12.oktobris, nr.4. Pieejams: <http://www.juristavards.lv/doc.php?id=219240> [aplūkots 2014.gada 12.martā]

²⁷Autoru kolektīvs. Ilustrētā svešvārdu vārdnīca. Rīga: Izdevniecība Avots, 2005, 659.lpp

²⁸Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likums,8.p. 2.d.: LR Likums. Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=110746> [aplūkots 2014.gada 12.martā]

Savukārt likums „Par presi un citiem masu informācijas līdzekļiem” godu un cieņu piedēvē arī juridiskai personai. Šāda situācija būtu jāmaina, lai nerastos liekas domstarpības par to, kam var nodarīt morālo kaitējumu, tostarp, aizskarot godu un cieņu. Autore piekrīt, ka arī juridiskām personām var tikt aizskarta reputācija, tomēr tādā gadījumā kā pamats būtu jāņem nevis goda un cieņas aizskārums, bet tieši reputācijas, tātad vispārīgais- CL 1635.pants.

Autores priekšlikums būtu likuma „Par presi un citiem masu informācijas līdzekļiem” 7.panta piekto daļu grozīt šādi: „Aizliegts publicēt informāciju, kura aizskar fizisko personu godu un cieņu un juridisko personu reputāciju, un ceļ tām neslavu.” Tādējādi tiktu nodrošināts, ka Latvijas normatīvos aktos termini tiktu lietoti vienādā nozīmē- ka fiziskām personām tiek aizskarts gods un cieņa (un šeit jau ir ietverta arī reputācija- caur godu), juridiskām- reputācija.

Arī citos Latvijas normatīvos aktos aizsargāta personas gods un cieņa. Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma 66.panta trešajā daļā²⁹ tiek aizsargāts personas gods un cieņa sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu programmu veidošanā. Tomēr arī šajā likumā ir nepiemēroti lietots goda un cieņas aizskaršanas jēdziens, jo „personas” var būt gan fiziskas, gan juridiskas. Tātad arī šajā likumā būtu jāmaina goda un cieņas aizskaršana pret reputācijas aizskaršanu attiecībā uz juridisku personu.

Likumā „Par tiesu varu” 12.pantā³⁰ noteikts, ka tiesneša goda aizskaršana kvalificējama kā necieņa pret tiesu, un tas ir sodāms pārkāpums. Arī Satversmes tiesas likuma 34.panta ceturtnā daļa paredz, ka tiesnesim, savienojot savu amatu ar citiem amatiem vai darbību, jānodrošina, ka netiek aizskarts tiesneša gods un cieņa.³¹ Tomēr šie ir specifiski gadījumi tikai attiecībā uz tiesneša goda un cieņas aizsardzību.

Ar CL 2352.¹ pantu piešķirtām tiesībām ir personisks raksturs, jo tās nevar tikt īstenotas atdalīti no aizskartās personas. Tātad prasītājs var būt tikai tā persona, kurai kaitējums nodarīts.³² Dažkārt nav īsti skaidrs, vai attiecīgais raksts varēja nodarīt personai kaitējumu- tas notiek situācijās, kad nav konkrēti nosauktas vārdā, uzvārdā personas, bet pēc apraksta var saprast, par ko ir runa.

Tas, kā var tikt aizskarts personas gods un cieņa, mainās līdzī laika. Ja kādreiz citu nosaukt par katoli likās aizvainojoši, tad tagad tas šķistu absurds.³³ Tās ir ētikas un morāles

---

²⁹Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likums, 66.p.3.d.: LR Likums. Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=214039> [aplūkots 2014.gada 12.martā]

³⁰Par tiesu varu, 12.p.: LR Likums. Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=62847> [aplūkots 2014.gada 12.martā]

³¹Satversmes tiesas likums, 34.p.4.d.: LR Likums. Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=63354> [aplūkots 2014.gada 12.martā]

³²Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta 2012. gada 1. februāra spriedums Lietā Nr. SKC-8/2012. Pieejams: http://at.gov.lv/lv/judikatura/judikaturas-nolemumu-arhivs/senata-civillietu-departaments/hronologiska-seciba_1/2012-hronologiska-seciba/ [aplūkots 2014.gada 12.martā]

³³Rogers W.V.H. Tort law. Seventeenth edition. London: Sweet& Maxwell Limited, 2006, p.523

vērtības katram sevī, bet tajā pašā laikā, tās ir ietekmējušās no visas sabiedrības vērtībām, kas savukārt mainās, laika gaitā mainoties arī dzīves apstākļiem attiecīgajā vietā un cilvēku starpā.

Lai noskaidrotu, vai patiešām ir aizskarts personas gods un cieņa, jāvērtē katrā situācijā atsevišķi- katram prasītājam konkrēti. Nav iespējams noteikt konkrētas robežas, piemēram, ja kādu citu nosauc par zagli masu informācijas līdzekļos, tad automātiski ir konstatējams aizskārums. Katrā situācijā apstākļi ir citi, un galvenais- konteksts, kādā izpausta šī informācija. Tomēr vēl svarīgāk- vai prasītāju patiesi šī ziņa ir aizskārusi. Tiesnešiem savā ziņā jāanalizē prasītāja uzvedība un attieksme pret to, kas ir izdarīts. Var būt situācijas, kad aizskārums konstatēt ir sarežģīti. Bet pēc autores domām, tiesvedībās par goda un cieņas aizskārumiem būtu nepieciešams pieaicināt ekspertu- psihologu, kas, veicot ekspertīzi (visdrīzāk- sarunu), arī varētu noskaidrot, kā šīs ziņas ir ietekmējušas personu. Ekspertīze, kā jau jebkurš pierādīšanas līdzeklis, nosakāms pēc puses lūguma³⁴, šajā gadījumā ieinteresētais šādas ekspertīzes veikšanai būtu atbildētājs. Tālāk tiesai šī ekspertīze būtu jānosaka, un autores ieskatā, ekspertīzes veikšana, un pēc tam- eksperta atzinuma došana, kas ir viens no pierādījumiem, varētu novērst situācijas, kad personas nepamatoti, bez tiesību aizskārums, vērstos tiesā. Ne vienmēr pati persona uzskata, ka ir aizskarta, bet tiesājas „principa pēc”. Turklāt, tā kā nevienam pierādījumam nav prioritāra spēka³⁵, tad tiesa arī pēc tam varētu izvērtēt, vai eksperta dotais atzinums ir pamats, lai noraidītu prasību, vai nav.

Tā kā šādai prasībai ir personisks raksturs, un tā nav skatāma atrauti no aizskartās personas, netiek aizsargāts mirušas personas gods un cieņa.³⁶ Tā arī tam vajadzētu palikt, jo patiešām- mirušas personas godu un cieņu vairs nevar aizskart, jo viņa vairs nav spējīga sajūst aizskārums. Tomēr tuvinieki gan nevēlas, lai tiktu nepamatoti apmelots viņu mirušais radnieks. Piemēram, ja kāds apvaino mirušo ģimenes tēvu par laulības krāpšanu. Mirušā laulātā ir dzīva, un šāda informācija, izplatīta- var radīt viņai kaitējumu. Šādā situācijā mirušā laulātā tiek aizskarta netieši- lai gan informācija bija par viņas mirušo vīru, tomēr teksta kontekstā, var radīt arī viņai aizskārums. Tādējādi, ne vienmēr informācijā, kas ir izplatīta, jābūt minētai personai, kas jūtas aizskarta. Var būt situācijas, kad tas notiek pastarpināti, jo laulātā patiešām ir arī „iesaistīta” laulības dzīvē, kas tika minēta šajā informācijā.

---

³⁴Civilprocesa likums 121.p.1.d.:LR Likums. Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=50500> [aplūkots 2014.gada 20.martā]

³⁵Turpat, 97.p.2.d.

³⁶Fleming J.G. Thelawoftorts. Eighthedition. Sydney: TheLawBookCompanyLimited, 1992, p.528

1.2. Mijedarbība ar tiesībām uz vārda brīvību

Satversmes 100.pants noteic, ka ikvienam ir tiesības uz vārda brīvību.³⁷ Savukārt 95.pants nosaka, ka valsts aizsargā cilvēka godu un cieņu.³⁸ Tomēr 116.pants dod tiesības vārda brīvību ierobežot pēc noteiktiem pamatiem.³⁹ Tātad, lai garantētu to, ka valsts aizsargā cilvēka godu un cieņu, var tikt ierobežotas tiesības uz vārda brīvību.

Šīs abas tiesības ir savstarpējā konfliktā, jo, lai pilnvērtīgi izmantotu tiesības uz vārda brīvību, var tikt aizskarts cilvēka gods un cieņa un otrādi- lai pilnvērtīgi aizsargātu personas godu un cieņu, var tikt aizskartas personas tiesības uz vārda brīvību. Tādēļ abu šo tiesību līdzsvarošana ir ļoti svarīgs jautājums, lai nodrošinātu vistaisnīgāko risinājumu katrā konkrētā gadījumā.

Vārda brīvība pieder pie pirmās paaudzes cilvēktiesībām un tiek uzskatīta par vienu no svarīgākajām cilvēka pamattiesībām.⁴⁰ Tādējādi tā tiek ļoti aizsargāta, un tikai ar svarīgu pamatojumu var to ierobežot.

Izvērtējot, vai tiesības ierobežojums ir attaisnots, jāizsver, vai: 1) ierobežojums ir paredzēts likumā; 2) tas ir vērsts uz leģitīma mērķa sasniegšanu un 3) ir nepieciešams demokrātiskā sabiedrībā (ierobežojums ir sociāli nepieciešams un samērīgs).⁴¹

Vai ierobežojums paredzēts likumā? CL 2352.¹pants, likuma „Par presi un citiem masu informācijas līdzekļiem” 7.panta piektā daļa un 21.pants nodrošina personām tiesības uz aizsardzību, ja, izmantojot tiesības uz vārda brīvību, aizskarts personas gods un cieņa. Tātad attiecīgie vārda brīvības ierobežojumi ir noteikti likumā.

Par otro jautājumu- vai ierobežojums vērsts uz leģitīma mērķa sasniegšanu. Iepriekšminētās normās jau ir ietverts šis leģitīmais mērķis- cilvēka goda un cieņas aizsardzība.

Vai ir nepieciešams demokrātiskā sabiedrībā? Jā, jo ikvienai personai ir tiesības uz goda un cieņas aizsardzību, kas arī nostiprināts Satversmē un Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijā.

Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 10.pants arī noteic tiesības uz vārda brīvību un satur arī ierobežojumus panta otrajā daļā. Strīdus par šīs konvencijas

---

³⁷Latvijas Republikas Satversme, 100.p.: LR likums. Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=57980> [aplūkots 2014.gada 20.martā]

³⁸Turpat, 95.p.

³⁹Turpat, 116.p.

⁴⁰Eihmane E. Kad saduras vārda brīvība un personas gods un cieņa. Jurista Vārds: 2006.gada 3.oktobris nr.39. Pieejams: <http://www.juristavards.lv/doc.php?id=144779> [aplūkots: 2014.gada 21.martā]

⁴¹Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2010.gada 1.jūlija spriedums lietā nr. A42404707SKA-347/2010. Pieejams: <http://at.gov.lv/lv/judikatura/judikaturas-nolemumu-arhivs/senata-administrativo-lietu-departaments/hronologiska-seciba/2010-hronologiska-seciba/> [aplūkots: 2014.gada 21.martā]

pārkāpumiem izskata Eiropas Cilvēktiesību tiesa (turpmāk- ECT). ECT noteikusi vispārīgos principus, kuri jāņem vērā, izvērtējot vārda brīvības sadursmi ar privātās dzīves un goda un cieņas neaizskaramību. Tie ir šādi: 1) tiesības brīvi paust savus uzskatus ir īpaši nozīmīgs presei. Lai arī tā nedrīkst pārkāpt zināmu robežu, tomēr tai jāpilda savi pienākumi- jāinformē sabiedrība par tai interesējošiem jautājumiem. Sabiedrībai ir tiesības to saņemt. Pretējā gadījumā prese nevarētu spēlēt „sargsuņa” lomu. 2) Pieņemtās kritikas robežas- plašākas politiķiem un valsts amatpersonām. 3) Ievērojot ierobežojuma nepieciešamību, ir jānošķir ziņas un faktus no viedokļiem un vērtējumiem. 4) Vērtējot vārda brīvības ierobežojuma nepieciešamību, jāņem vērā izteikumu saturs un konteksts.⁴²

Pirmkārt, preses brīvība vārda brīvības kontekstā ir īpaša tā iemesla dēļ, ka presei demokrātiskā sabiedrībā ir svarīga loma.⁴³ Tā nepieciešama, lai sabiedrība uzzinātu sev interesējošos jautājumus, jo „ne visi var pabūt visur” un redzēt paša acīm. Tādējādi prese nodrošina informācijas pieejamību sabiedrībai, un tā jau var pati izvēlēties- kādu informāciju uzņemt, kādu ne, kam ticēt, kam neticēt. Ja sabiedrību netiktu informēta, tad nevarētu nodrošināt demokrātisku valsti- jo cilvēki vienkārši nezinātu, piemēram, par ko balsot vēlēšanās, nezinātu par korupciju, par nodevību un citām svarīgām lietām, lai varētu izdarīt pareizo izvēli. Tātad, pirmkārt, cilvēkiem ir svarīgi uzzināt politiskos jautājumus, kas ir saistīti ar vēlēšanām un vēlētajiem valsts orgāniem vai arī tādiem, kam piemīt valsts vara, normatīvo aktu tapšanas diskusijas u.tml. darbības, kas saistāmas ar valsts varas iegūšanu, izmantošanu un izbeigšanu.⁴⁴

Šīs personas un notikumi tieši ietekmē to, kas notiek valstī, un ikvienam sabiedrības loceklim ir tiesības zināt, vai valstsvīri rīkojas sabiedrības interesēs, vai atsevišķi indivīdi rīkojās savās savtīgās interesēs. Bieži vien ir grūti noteikt šo atšķirību. Piemēram, nodokļu palielināšanas jautājumi. Sabiedrība diez vai kādreiz uzskatīs, ka šādas darbības notiek viņu interesēs, tomēr dažreiz tas patiešām ir jādara, lai valsts budžetu piepildītu ar nepieciešamajiem līdzekļiem.

Otrs svarīgais jautājums, par ko sabiedrībai ir tiesības zināt, ir publisks strīdus jautājums, kas galvenokārt aptver to, kā tiesības tiek īstenotas.⁴⁵ Tie ir sabiedrībai nozīmīgi

---

⁴²Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta 2012. gada 1. februāra spriedums Lietā Nr. SKC-8/2012. Pieejams: http://at.gov.lv/lv/judikatura/judikaturas-nolemumu-arhivs/senata-civillietu-departaments/hronologiska-seciba_1/2012-hronologiska-seciba/ [aplūkots 2014.gada 12.martā]

⁴³Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2010.gada 1.jūlija spriedums lietā nr. A42404707 SKA-347/2010. Pieejams: <http://at.gov.lv/lv/judikatura/judikaturas-nolemumu-arhivs/senata-administrativo-lietu-departaments/hronologiska-seciba/2010-hronologiska-seciba/> [aplūkots: 2014.gada 21.martā]

⁴⁴Eihmane E. Publiska interese un personu statuss. Jurista Vārds, 2006.gada 1.decembris, nr.47. Pieejams: <http://www.juristavards.lv/doc.php?id=148898> [aplūkots 2014.gada 21.martā]

⁴⁵Eihmane E. Publiska interese un personu statuss. Jurista Vārds, 2006.gada 1.decembris, nr.47. Pieejams: <http://www.juristavards.lv/doc.php?id=148898> [aplūkots 2014.gada 21.martā]

notikumi, kurus zināt tai ir tiesības kaut vai dēļ tā, lai saprastu, vai valstī tiek nodrošināta kārtība un drošība, vai par kaut ko ir jāuzmanās vai jāizvairās, vai tieši otrādi- kaut kas ir jāizmanto savā labā, tādējādi iegūstot sev pienākošos labumus. Šie jautājumi, piemēram, ir par kādiem noziedzīgiem nodarījumiem, svētkiem, notikumiem vietējā pašvaldībā, intervijas ar personām, kas izskaidro reālo situāciju valstī, piemēram, ar ārstiem- par medicīnas nozari, skolotājiem- izglītību u.tml. Šis jautājumu spektrs ir ļoti plašs un diez vai kāds var noteikt precīzas tā robežas. Tomēr tiesā katrā atsevišķā gadījumā ir jāvērtē, vai sabiedrībai bija tiesības uzzināt šo publisko strīdus jautājumu, vai nē, un otrādi- vai preseij bija pienākums pildīt savu „sargsuņa” lomu.

Pieņemtās kritikas robežas ir plašākas politiķiem un valsts amatpersonām, jo tie veic sabiedrībai nozīmīgas funkcijas. Literatūrā izšķir fiziskas personas četrās kategorijās. Pirmā no tām- publiskas amatpersonas- tik nozīmīgas personas, lai sabiedrībai būtu objektīva interese par šo personu darbību, nošķirot vispārēju interesi par jebkura valsts pārvaldes darbinieka rīcību. Šādas personas ir, piemēram, ministri, Saeimas un pašvaldību deputāti. Otra kategorija- kvazipubliskas amatpersonas- šķietami publiskas personas, kas par tādām kļūst pēc atsevišķu notikumu iestāšanās, bet kam ir zināma pakāpe valsts funkciju nodrošināšanā. Piemēram, prokurori, skolotāji, policisti. Trešā grupa- publiskas figūras- privātpersona pielīdzināta publiskai amatpersonai, ja tā būtiski ietekmē procesus valstī, vai aktīvi iesaistās diskusijās u.tml. Piemēram, politisko partiju aktīvisti, arī žurnālisti, kas izplata savu viedokli. Ceturtā grupa- kvazipubliskas figūras- personas, kam nevar piemērot tādu pašu aizsardzību kā privātpersonām, bet arī ir iesaistījušās diskusijās, kas ir politiskas, vai par strīdus jautājumu. Piemēram, sportisti, aktieri, mūziķi. Arī uzņēmumiem mūsdienās ir svarīga loma, jo tiem ir potenciāli liela ietekme (vismaz lieliem uzņēmumiem), tādējādi arī tie ir pakļauti lielākai kritikas robežai.⁴⁶

Visas šīs personas tiek publiski apspriestas, dažām no tām ir jāiztur īpaši liels kritikas slogs, jo tas, ka viņa ir publiska persona, var radīt gan labvēlīgus, gan nevēlamus efektus. Attiecībā uz politiķiem kritikas robežas ir visaugstākās, jo kritika palīdz iepazīt un veidot viedokli par politiskajiem līderiem.⁴⁷ Politiķis neizbēgami sevi nostāda katra vārda un rīcības ciešai uzraudzībai gan no žurnālistu, gan plašas sabiedrības puses, un tādēļ viņam jāprot

---

⁴⁶Turpat

⁴⁷Tiesu prakse lietās par personas goda un cieņas civiltiesisko aizsardzību. Pieejams: <http://at.gov.lv/lv/judikatura/tiesu-prakses-apkopojumi/civiltiesibas/> [aplūkots 2014.gada 26.februārī]

saskarties ar lielāku kritiku.⁴⁸ Kā jau iepriekš tika minēts, demokrātiskā sabiedrībā cilvēkiem ir tiesības uzzināt, par ko viņiem balsot, kādus pārstāvjus viņi vēlas parlamentā u.tml.

Arī ierēdņiem jāiztur lielāka kritika kā privātpersonām, jo „valsts ierēdņiem ir nepieciešams baudīt sabiedrības uzticību, lai tie varētu pildīt savus pienākumus”.⁴⁹ Ja ierēdnis sabiedrībai liekas neuzticams, tad par viņa pieņemtajiem lēmumiem, kas tiek pieņemti valsts vārdā, tiek spriests kā par neobjektīviem- tādiem, kas nav vērsti uz sabiedrības interešu aizsardzību, un tas var valstij radīt problēmas.

Autores ieskatā, tiesnesim ir vissvarīgāk kritiku atspēkot un būt ar iespējami labāko reputāciju, jo saskaņā ar Satversmes 92.pantu⁵⁰ iedzīvināts taisnīgas tiesas princips ir ļoti svarīgs demokrātiskā valstī. Tāpēc, ja sabiedrībai rodas šaubas par tiesneša objektivitāti un neitralitāti, var tikt pārkāpts taisnīgas tiesas princips. Var būt tā, ka šīs aizdomas neapstiprinās, tomēr autoritāte sabiedrības acīs jau ir sagrauta. Tādējādi tiesnešiem visvairāk būtu jāuztraucas par kritiku.

Ārzemju tiesību zinātnieki uzskata, ka valsts institūcijas un politiskās partijas nevar būt par prasītāju lietās par goda un cieņas aizskaršanu,⁵¹ ko šajā gadījumā arī būtu korektāk saukt par reputācijas aizskaršanu. Tas ir nepieciešams, lai sabiedrības indivīdi varētu brīvi analizēt un kritizēt gan valsts darbu, gan arī to, kāda ir politiskā partija. Šajā gadījumā nav runa par konkrētu cilvēku (kurus gan arī var kritizēt plašāk nekā parastus sabiedrības locekļus), bet gan par attiecīgās institūcijas vai partijas aizskaršanu. Savukārt- ja ir kritizēta apmelota vai kā citādi aizskarta kāda persona, kas ir attiecīgā vietā ar politisko vai valsts institūciju saistītu nesaistītu darbu, tad ne valsts institūcijai, ne politiskai partijai nebūtu tiesības prasīt atbildību no šīs informācijas izplatītāja vai autora. To var darīt tikai pati aizskartā persona, jo tieši viņai ir subjektīvās tiesības uz aizsardzību. Gan politiska partija, gan valsts institūcija ir publiskas figūras, kurām ir jāiztur kritikas deva, un sabiedrības nosodījums, neatkarīgi no tā, vai tas ir pamatots. Ja šis apgalvojums nebūs pamatots, būs citi mediji, kas to atklās, un tad jau viss paliks katra paša sabiedrības locekļa ziņā, kam ticēt. Ar to tiek nodrošināts, ka personām nav jābaidās par sava viedokļa paušanu, jo, ja tā nebūtu- reāli tiktu apdraudēta vārda brīvība, jo varētu vērst sankcijas, kas šajā gadījumā būtu prasības, pret tiem, kas kritizē „par daudz”.

Līdzīgi kā ziņas patiesuma pierādīšana, arī godīgs komentārs publisku interešu vārdā, ir pamats, lai noraidītu prasību goda un cieņas aizskārums lietās. Tā tiek nodrošinātas tiesības uz

---

⁴⁸Eiropas Cilvēktiesību tiesas spriedums lietā:9815/82Lingensv.Austria. Pieejams: [http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-57523#{\"itemid\":\[\"001-57523\"\]}](http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-57523#{\) [aplūkots 2014.gada 21.martā]

⁴⁹Turpat

⁵⁰Latvijas Republikas Satversme, 92.p.: LR likums. Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=57980> [aplūkots 2014.gada 21.martā]

⁵¹Giliker P. & Beckwith S. Tort. London: Sweet & Maxwell Limited, 2001, p.296, 297

vārda brīvību.⁵² Godīgi komentāri, ir tādi, kuri balstās uz patiesiem faktiem. Tāpat nav pilnīgi izdomājumi, bet ir pamatoti, un tas, ka katram cilvēkam var būt savs viedoklis par vieniem un tiem pašiem faktiem, ir vārda brīvības izpausme. Nevar būt atbildīgs par to, ka cilvēks viedokli ir pamatojis uz kādiem faktiem, un izklāstījis savas domas, jo tas ir subjektīvs, un kā jau minēts, nav pakļaujams patiesuma pārbaudei.

Jābūt trīs pazīmēm, lai varētu ar šādu publikāciju attaisnot goda un cieņas aizskārumu-jautājumam jābūt sabiedrības interesēs, tam jābūt kā komentāram (viedoklim), un tam jābūt godīgam.⁵³ Komentārs ir sabiedrības interesēs, ja parāda, ka uz kādiem faktiem var paskatīties atšķirīgi, un nav viennozīmīgi „pareizi vai nepareizi”. Ja tiek rosināta diskusija, tas noteikti ir sabiedrības interesēs, jo palīdz cilvēkiem izvēlēties, kurš situācijas skaidrojums ir atbilstošāks viņa saprašanai.

Kā arī šim komentāram jābūt kā fakta interpretējumam vai skaidrojumam, nevis kā apgalvojumam par faktu.⁵⁴ Tikai pirmā gadījumā tas ir viedoklis, bet apgalvojums ir kā ziņas, kuras ir pakļaujamas patiesuma pārbaudei. Nepatiesas ziņas rada atbildību pēc CL, bet godīgi, uz faktiem balstīti komentāri, atbildību nerada.

1.3. Viedokļa nodalīšana no ziņām un faktiem

Ir svarīgi nošķirt viedokli no ziņām un faktiem, jo CL 2352.¹ pants un likums „Par presi un citiem masu informācijas līdzekļiem” aptver tikai personas goda un cieņas aizskaršanu, kas nodarīta ar nepatiesu ziņu izplatīšanu.

Jēdziens „ziņas” sevī ietver datus, faktus, skaitļus vai informācijas kopumu.⁵⁵ Tie ir reāli noskaidrojami notikumi, kuru īstenību un patiesumu var noskaidrot. Protams, ka ziņas nesaturēs tikai, piemēram, skaitļus, tomēr aprakstīti pēc būtības būs arī tikai tie skaitļi, neietverot subjektīvi viedokli, bet tieši aprakstot reālo situāciju. Piemēram, persona A bija ārzemju ceļojumā ar personu B.

Savukārt jēdziens „viedoklis” ir uzskats, izpratne, arī attieksme par kaut ko. Viedoklis kā subjektīvs vērtējums var izveidoties kā no patiesiem faktiem, tā arī kļūdainām ziņām, nepatiesas informācijas un tas nav pierādāms.⁵⁶ Viedoklis atspoguļo subjektīvo vērtējumu par

---

⁵²Lunney M., Oliphant K. Tort law. Textand materials. NewYork: Oxford University Press Inc, 2010, p.612, 613

⁵³Giliker P., Beckwith S. Tort. Textbook series. 4th edition. London: Sweet & Maxwell, 2011, p.420.

⁵⁴Rogers W.V.H. Tort law. Seventeenth edition. London: Sweet & Maxwell Limited, 2006, p.553

⁵⁵Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta 2005.gada 23.marta spriedums lietā Nr. SKC – 172. Pieejams: <http://www.at.gov.lv/files/uploads/files/archive/department1/2005/skc-172-05.pdf> [aplūkots 2014.gada 15.martā]

⁵⁶Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta 2005.gada 23.marta spriedums lietā Nr. SKC – 172. Pieejams: <http://www.at.gov.lv/files/uploads/files/archive/department1/2005/skc-172-05.pdf> [aplūkots 2014.gada 15.martā]

kādu personu, tās darbību vai kādu notikumu.⁵⁷ Tātad viedoklis var balstīties uz dažādiem pamatiem un apstākļi, ka tas ir bijis nepamatots, neradīs situāciju, kad personai pēc CL 1635.panta ir tiesības uz apmierinājumu no aizskārēja.

ECT lietā *A/S Diena un Ozoliņš pret Latviju*⁵⁸ konstatēja, ka Latvijas tiesām ir problēmas ar ziņu nošķiršanu no faktiem šādos gadījumos: 1)tiesas balstās tikai uz izteicienu un vārdu lingvistisko interpretāciju; 2)priekšroka tiek dota formas apsvērumiem;3)vispārējais konteksts un visi lietas apstākļi netiek ņemti vērā. Par pirmo gadījumu- šeit netiek analizēta informācija pēc būtības, bet tikai, kā tas tiek interpretēts no valodniecības viedokļa, kas rada analīzes atraušānu no reālās dzīves, jo tieši no tā, kāds mērķis bija attiecīgās informācijas publicēšanai, var noteikt, vai tas ir viedoklis vai ziņas. Arī formas apsvērumi ir problēma, jo, ja attiecīgā publikācija tiek ietverta, piemēram, zem sadaļas „Ziņas”, tad tiesa var maldīties, ka viss, kas zem šī virsraksta, ir ziņas. Bet trešajā variantā- ja vispārējais konteksts netiek ņemts vērā, var rasties situācija, kad „izvilkumi” no kāda raksta tiek uztverti kā ziņas, lai gan reāli viss raksts ir konstruēts tā, lai rosinātu lasītāju domāt, vai, ka ir vienkārši pausts attiecīgās personas viedoklis. Jāvērtē raksts ir kopumā, kā arī situāciju, kādā raksts tapa.⁵⁹

Nevar būt situācija, kad tiesa šos apsvērumus nav vērtējusi. Ja tā noticis, šāds spriedums būtu atceļams, jo nenotiek reāla pierādījumu pārbaude, bet tikai uz pieņēmumu pamata tiek secināts, ka, piemēram, attiecīgais izteikums ir bijis ziņas. Jāņem vērā visi pierādījumi, kas ir lietā, lai nošķirtu ziņas no faktiem.

Svarīgi arī noteikt, kā šādus izteikumus uztvertu neitrāls lasītājs.⁶⁰ Tas ir iedomājama lasītājs, kuš nav ieinteresēts nevienas puses labā. Ja viņš pēc šāda raksta izlasīšanas domātu, ka attiecīgajā situācijā ir izlasījis ziņas, tad tās arī tādas visdrīzāk ir, savukārt, ja uzskata, ka tas bija raksta autora subjektīvās domas, tad tas būtu viedoklis.

Žurnālistu nevar saukt pie atbildības par sabiedrībai svarīgas informācijas izplatīšanu, kas vēlāk konstatēta kā nepatiesa, ja uz izplatīšanas brīdi žurnālistam varēja būt pilnīga pārliecība, ka tā ir patiesa.⁶¹ Tas pasargā žurnālistus no situācijas, kad apstākļi par kādu notikumu vai viedokli laika gaitā mainās, uzzinot kādus jaunus faktus. Tas var notikt, ja

---

⁵⁷Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta 2012. gada 1. februāra spriedums Lietā Nr. SKC-8/2012. Pieejams: http://at.gov.lv/lv/judikatura/judikaturas-nolemumu-arhivs/senata-civillietu-departaments/hronologiska-seciba_1/2012-hronologiska-seciba/ [aplūkots 2014.gada 15.martā]

⁵⁸Eiropas Cilvēktiesību tiesas Trešā departamenta spriedums lietā 16657/03 "A/s Diena un Ozoliņš pret Latviju". Pieejams: at.gov.lv/files/files/diena-spriedums-12072007.doc [aplūkots 2014.gada 20.martā]

⁵⁹Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta 2009. gada 25. Novembra spriedums Lietā Nr. SKC – 276. Pieejams: http://at.gov.lv/lv/judikatura/judikaturas-nolemumu-arhivs/senata-civillietu-departaments/hronologiska-seciba_1/2009/ [aplūkots 2014.gada 20.martā]

⁶⁰Tiesu prakse lietās par personas goda un cieņas civiltiesisko aizsardzību. Pieejams: <http://at.gov.lv/lv/judikatura/tiesu-prakses-apkopojumi/civiltiesibas/> [aplūkots 2014.gada 26.februārī]

⁶¹Tiesu prakse lietās par personas goda un cieņas civiltiesisko aizsardzību. Pieejams: <http://at.gov.lv/lv/judikatura/tiesu-prakses-apkopojumi/civiltiesibas/> [aplūkots 2014.gada 26.februārī]

žurnālistam bija loģisks iemesls uzticēties attiecīgajā brīdī pieejamajai informācijai, par to viņu nevar saukt pie atbildības. Piemēram, kāds situācijas liecinieks var samelot par to, kā notikusi avārija. Tajā mirklī žurnālistam bija visas tiesības uzticēties liecinieka teiktajam, bet vēlāk var izrādīties, ka tie ir meli.

Lielbritānijas praksē, ja ziņu izplatītājs ir patiesi ticējis to patiesumam, viņu par to nevar saukt pie atbildības. Tādējādi, ja viņš ir zinājis, ka ziņa ir nepatiesa, vai arī nav īsti bijis pārliecināts par patiesumu, vai arī nav centies uzzināt ziņas patiesumu- izturējies pret to vienaldzīgi, tad nav konstatējams, ka ir atbildīgs par nepatieso ziņu izplatīšanu.⁶² Autore ieskatā, šis Latvijas tiesām būtu jāņem vērā, jo gadījumā, ja ziņu izplatītājs ir ticējis to patiesumam, tad viņu nevajadzētu saukt pie atbildības. Savukārt, ja izplatītājs rīkojies pavirši vai neuzmanīgi, tad par to ir jāatbild, jo viņš savas ziņas nav pārbaudījis pirms publicēšanas. Šis ir ļoti svarīgs aspekts, lai varētu pierādīt, ka aizskārums ir attaisnots. Protams, ka atbildētājs var melot, ka ir ticējis patiesumam, bet tiesai ir jāizvērtē, vai tam ir kādi pierādījumi, un vai bija pamats šādām ziņām ticēt.

Viedoklis arī var būt nepamatoti aizskarošs. ECT atzinusi, ka vārda brīvība aizsargā ne tikai izteikuma saturu, bet arī formu, kā tas izteikts.⁶³ Šī forma var būt ļoti dažāda- piemēram, dzeja vai asa kritika, vai raksts pārnestā nozīmē. Tas vien, ka viedoklis ir pausts visai asā formā, nenozīmē, ka tas ir godu un cieņu aizskarošs. Izvēlētās formas pamatotība cieši saistīta ar izteikumu kontekstu. Taču viedoklis nevar būt izpausts rupjā veidā.⁶⁴ Tāpat kā par sabiedriskā miera traucēšanu var uzlikt naudas sodu saskaņā ar Administratīvā pārkāpuma kodeksa⁶⁵ normām, arī šajā gadījumā tiek traucēts personas miers, kā necieņa pret sabiedrību, jo rupjā veidā izsakot viedokli, tiek aizskarta ne tikai attiecīgā persona, bet vispār sabiedriskā mediju telpa kopumā. To, ko nevar izdarīt ar saprātīgiem paņēmieniem (izteikt savu viedokli), nav tiesību izdarīt ar tādiem, kas ir pretēji sabiedrības morāles un ētikas normām, šajā gadījumā- rupjā veidā.

Lai noskaidrotu, vai viedoklim ir pietiekama faktiskā bāze, jānovērtē, vai pastāvēja kaut kādi notikumi vai cietušā darbības, kas varēja veicināt šāda viedokļa veidošanos.⁶⁶ Tātad, vai

---

⁶²Rogers W.V.H. Tort law. Seventeenth edition. London: Sweet & Maxwell Limited, 2006, p.478

⁶³Eiropas Cilvēktiesību tiesas spriedums lietā 20834/92 Oberschlick v. Austria, 34.punkts. Pieejams: [http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-58044#{\"itemid\":\[\"001-58044\"\]}](http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-58044#{\) [aplūkots 2014.gada 25.martā]

⁶⁴Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta 2009. gada 25. Novembra spriedums Lietā Nr. SKC – 276. Pieejams: http://at.gov.lv/lv/judikatura/judikaturas-nolemumu-arhivs/senata-civillietu-departaments/hronologiska-seciba_1/2009/ [aplūkots 2014.gada 21.martā]

⁶⁵Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodekss, 167.p.: LR Likums. Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=89648> [aplūkots 2014.gada 25.martā]

⁶⁶Tiesu prakse lietās par personas goda un cieņas civiltiesisko aizsardzību. Pieejams: <http://at.gov.lv/lv/judikatura/tiesu-prakses-apkopojumi/civiltiesibas/> [aplūkots 2014.gada 26.februārī]

vispār bija reāls pamats viedoklim. Ja tāds nebija, tad ir „izdomājums” un personas apmelojums.

Ir tādi izteicieni, kuri *prima facie* ir aizskaroši, un par tādiem ir jāatbild.⁶⁷ Autore uzskata, ka arī Latvijas tiesām, taisot spriedumus, būtu jāanalizē, vai konkrētie izteicieni, vienmēr būtu aizskaroši. Lai arī Latvija nav precedentu tiesību valsts, tomēr normas interpretācijai- kas ir godu un cieņu aizskarošs, tas lieti noderētu. Ir vārdi, kuriem ir viena konkrēta, negatīva nozīme, un kurus nevar saprast citādāk vai attaisnot pamatojoties uz kontekstu. Šādi izteicieni būtu atsevišķi necenzēti vārdi, gan latviešu, gan aizgūti no citām valodām. Pēc autores domām, ja ir izteikti šādi, klaji aizskaroši izteicieni, tad nav nepieciešams strikti pierādīt, ka patiešām ir nodarīts kaitējums godam un cieņai, jo šie izteikumi jau pēc sava rakstura ir apvainojoši, kas aizskar. Protams, ka šie izteicieni mainās līdz ar laiku- pirms desmit gadiem daži vārdi, ko uzskatām par aizskarošiem tagad, vispār nepastāvēja, tādēļ nav nepieciešams veidot kādu sarakstu ar šiem vārdiem, bet tiesā, skatot lietu, ir tiesas ziņā izlemt, vai attiecīgais izteiciens ir bijis *prima facie* aizskarošs, vai nav. Ja ir, tad šie necenzētie vārdi nav attaisnojami, jo tie pēc sava rakstura jau ir aizskaroši, vienalga, kādā kontekstā izplatīti.

Var būt situācijas, kad, lai gan ziņas kādā daļā ir bijušas nepatiesas, tomēr pēc būtības ir patiesas, tāpēc nav konstatējams aizskārums. ASV atzīts, ka, lai to pārbaudītu, jāuzdod jautājums- vai tam, ka būtu uzrakstīta patiesība, būtu citādāks efekts uz lasītāju, kāds bija ar nepatieso ziņu publicēšanu.⁶⁸ Piemēram, publikācijas autors ir kļūdījies kādos skaitļos, vai datumā. Ja tas neietekmē to, kā persona tika pasniegta ar šīs ziņas izplatīšanu, tad aizskārums nav. Piemēram, tiktu izziņots, ka sabiedrībā pazīstama persona nevis 21.maijā veikusi huligāniskas darbības, bet 22.maijā. Savukārt var būt situācijas, piemēram, kad ziņā minēts, ka kāda amatpersona paņēmusi kredītu 100 000 EUR apmērā, lai gan patiesībā tie bija tikai 1000 EUR. Tā ir pamatīga atšķirība, un var radīt nepareizu, nepatiesu priekšstatu par šo amatpersonu. Tādēļ arī Latvijas tiesām būtu svarīgi uzdot jautājumu- vai kaut kas sabiedrības, un pašas personas attieksmē būtu mainījies, ja tiktu publicētas patiesas ziņas? Tā varētu nodrošināties pret prasījumiem, kuri ir pret ziņām, kas, lai gan formāli satur nepatiesu informāciju, tomēr pēc būtības- neietekmē ne pašas personas pašnovērtējumu, ne sabiedrības uzskatu par šo personu.

---

⁶⁷Heuston R.F.V., Buckley R.A. Law of torts. Twenty-first edition. London: Sweet & Maxwell Ltd, 1996,p.148

⁶⁸Franklin M.A., Rabin R.L. Tort law and alternatives. Cases and materials. Sixth edition. NewYork: The Foundation press Inc, 1996,p.903

2. AIZSKĀRUMA IZPAUSMES INTERNETĀ

2.1. Publikācijas internetā

Pēdējo 20 gadu laikā pasaulē informācijas tehnoloģijas nozarē notikusi strauja datoru, telefonu u.c. elektroniskās aparatūras jomā. Ja pirms kāda laika vēl mobilais telefons un dators bija retajam, tad tagad jau tā šķiet pirmās nepieciešamības ierīce. Mūsdienās ziņas avīzēs lasa mazākums. Vairums visu jaunāko informāciju iegūst internetā, kur jaunumi tiek nevis parādīti nākamās dienas izdevumā, bet gan nākamajā minūtē vai stundā pēc notikuma. Tas rada ne tikai iespēju sabiedrībai par jaunumiem uzzināt faktiski uzreiz pēc to iestāšanās, bet arī žurnālistiem vai ziņu izplatītājiem ir daudz ātrāk, un bieži- nepārliciecināšāk- jāizvērtē ziņu patiesumu. Arī starp interneta medijiem ir konkurence, un tas, ka svarīgas ziņas tiks pārraidītas visātrāk no visiem, katrā ziņā būs ieguvums. Protams, ja viņas atbilst patiesībai. Šeit rodas problēmas, jo ir samērīgi jābalansē, lai tiktu pārbaudīts patiesums, bet tajā pašā laikā- informācija tiktu darīta zināma sabiedrībai pietiekoši ātri.

Šādu pārmaiņu ietekmē arī jurisprudences ir pielāgojusies, lai atrisinātu ar interneta vidi saistītos strīdus. Viena no tendencēm ir tieši goda un cieņas aizsardzība internetā.

CL 2352.¹pants⁶⁹ regulē goda un cieņas aizskārumu, un saskaņā ar šī panta pirmo daļu, ziņām, kas radījušas aizskārumu, jābūt izplatītām. Kā jau iepriekš tika konstatēts, aizskārumus iespējams arī tad, ja ziņas izplatītas tikai vienai personai. Tomēr šī paša panta otrajā daļā attiecībā uz ziņu atsaukšanu, ietverta prese. Kas ir prese un citi masu informācijas līdzekļi savukārt nosaka likuma „Par presi un citiem masu informācijas līdzekļiem” 2.pants⁷⁰. Attiecībā uz šo tēmu pats svarīgākais ir noskaidrot, vai interneta vietne, kas izplata kādu informāciju, ir atbildīga par goda un cieņas aizskārumu, tātad, vai tā ir prese. To nepieciešams noskaidrot, lai vispār varētu piemērot gan CL 2352.¹ pantu, gan likumu „Par presi un citiem masu informācijas līdzekļiem”.

Par presi un citiem masu informācijas līdzekļiem” 2.pants nosaka, ka masu informācijas līdzekļi ir: „avīzes, žurnāli, biļeteni un citi periodiskie izdevumi (iznāk ne retāk kā reizi trīs mēnešos, vienreizējā tirāža pārsniedz 100 eksemplārus), kā arī elektroniskie plašsaziņas līdzekļi, kinohronika, informācijas aģentūru paziņojumi, audiovizuāli ieraksti, kas paredzēti publiskai izplatīšanai”. Tātad vispārīgi šajā pantā nav *expressis verbis* minētas interneta

⁶⁹Civillikums, 2351¹.p.: LR likums. Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=225418> [aplūkots 2014.gada 1.aprīlī]

⁷⁰Par presi un citiem masu informācijas līdzekļiem, 2.p.: LR Likums. Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=64879> [aplūkots 2014.gada 1.aprīlī]

vietnes. Tomēr Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāts⁷¹ ir atzinis, ka attiecībā uz interneta vietnēm jāpiemēro analogija- ja attiecīgā interneta vietne veic likuma „Par presi un citiem masu informācijas līdzekļiem” 4.pantā minētās darbības, tad tā atzīstama par masu informācijas līdzekli. To vēl vairāk pastiprina tas, ka šī likuma 2.panta noslēgumā ietverts, ka „interneta vietni var reģistrēt kā masu informācijas līdzekli”.

Tātad arī interneta vietne var būt masu informācijas līdzeklis, tas ir- izplatīt informāciju, un pēc tam arī atbildēt par to.

Svarīgākais šajā gadījumā ir noskaidrot, vai interneta vietne veic 4.pantā minētās darbības- vāc, sagatavo un izplata informāciju. Visām šīm trīs darbībām ir jābūt, un tas arī var radīt neskaidrības. Piemēram, vietne *www.facebook.lv*, pēc autores uzskata, nav kvalificējama par masu informācijas līdzekli, jo, lai gan tajā tiek izplatīta ļoti dažāda satura informācija, tomēr šīs vietnes veidotāji paši nevāc un nesagatavo to. To dara jebkurš pasaules iedzīvotājs, kurš ir reģistrējies tur. Par to, kas tiek rakstīts šajā vietnē, ir atbildīgs katrs pats personīgi- tas, kurš ir veicis ierakstu.

Savukārt, piemēram, portāls *www.delfi.lv* veic informatīvo funkciju iekšēji- AS „DELFI” ir noslēdzis vienošanos ar informācijas devējiem, lai tie veic pēc būtības žurnālistu funkciju. Par katru ierakstu jebkura persona ir iespējams sniegt arī komentārus, bet tas nav pamats, no kā veidots šis portāls. Pamats ir tieši informācija, ko pats portāls izplata, uz kā pamata sabiedrības locekļi var izteikt komentārus.

Tādējādi var secināt, ka, lai būtu masu informācijas līdzeklis Latvijas likumu izpratnē, nepieciešams, lai interneta vietnes saturu un ierakstus veidotu attiecīgās vietnes uzturētāji vai personas, kuras ir vienojušās ar mājas lapas uzturētāju, nevis cilvēki no malas, kam nav nekāda saistība (vienošanās) ar to.

Daudzās valstīs ir t.s. aizstājošā atbildība, kad darba devējs- mājas lapas uzturētājs ir atbildīgs arī par to, ko tā darbinieks ir veicis, pat ja tas ir pārkāpis darba devēja noteikumus.⁷² Šādi ir spriedis arī Senāts, apstiprinot, ka uz darba līgumu pamatotas attiecības izslēdz darbinieka atbildību.⁷³ Šāds risinājums ir pamatots, jo darba tiesiskajās attiecībās maksimāli tiek aizsargāts darbinieks kā salīdzinoši ar darba devēju „vājākā puse”. Ja darbinieks (pārsvarā- žurnālists) tiktu atzīts par atbildīgu, tad viņam varētu rasties nesamērīgi lieli zaudējumi, savukārt darba devējs ir nolīdzis šo darbinieku, tātad viņam uzticas un ir atbildīgs

⁷¹Senāta Civillietu departamenta 2012.gada 17.oktobra spriedums lietā nr.SK-637/2012. Pieejams: http://at.gov.lv/lv/judikatura/judikaturas-nolemumu-arhivs/senata-civillietu-departaments/hronologiska-seciba_1/2012-hronologiska-seciba/ [aplūkots 2014.gada 15.martā]

⁷²Oppenheim C. Legal issues for information professionals IX: An overview of recent developments in the law, in relation to the internet. Journal of Documentation, Vol. 64, 2008, p.949

⁷³Senāta Civillietu departamenta 2012.gada 17.oktobra spriedums lietā nr.SK-637/2012. Pieejams: http://at.gov.lv/lv/judikatura/judikaturas-nolemumu-arhivs/senata-civillietu-departaments/hronologiska-seciba_1/2012-hronologiska-seciba/ [aplūkots 2014.gada 15.martā]

par viņa rīcību, kas saistīta ar darba pienākumu pildīšanu. Lai gan viņš ir bijis reālais publikācijas autors, tomēr mājas lapas uzturētājs, kā darba devējs, ir atbildīgs par izplatīto informāciju, kas arī saprotams pēc CL 2352.¹ panta. Ja nav uz darba līguma pamatotas attiecības, autores ieskatā, atbildīgas būtu visas iesaistītās puses, jo šajā gadījumā gan „apakšnieks” izplatīja nepatiesu informāciju mājas lapas uzturētājam, gan arī pats uzturētājās rīkojās nolaidīgi, nepārbaudot informācijas patiesumu pirms izplatīšanas vai arī pārbaudot nolaidīgi.

Pēc visa iepriekšminētā, kā arī tā, ka pēc būtības mūsdienās interneta mediji pilda tieši tādu pašu sabiedrības informēšanas funkciju, kādu kādreiz veica tikai „papīra” mediji- avīzes žurnāli, atzīstams, ka interneta vietnes kā masu informācijas līdzekļi, ir līdzvērtīgi jebkuram citam masu informācijas līdzeklim vai presei.

Tādējādi arī attiecībā uz tiem piemērojama atbildība par nepatiesu ziņu izplatīšanu vispārējā kārtībā. Tomēr ir nepieciešams nošķirt mūsdienās plaši izplatītos „blogus”, kas pēc savas būtības ir kādas personas viedokļa izpaušana (pārsvarā), no tādām vietnēm, kas patiešām pilda svarīgo preses kā „sargsuņa” lomu, izplatot jaunākās ziņas. Kā jau iepriekš vairākas reizes atkārtots- atbildība iestājas tikai par nepatiesu ziņu izplatīšanu, bet nevis par viedokļa izteikšanu. Izņēmums- ja viedoklim nav nekāda reāla pamata.

ASV tiesa nesēnā spriedumā atzinusi, ka blogeri (personas, kas viedo savus „blogus” internetā un tur publicē dažādus rakstus) ir atzīstami par žurnālistiem, tādējādi arī viņiem ir aizsardzība kā sabiedrības „sargsuņiem”.⁷⁴ Tas radījis pilnīgi jaunu precedentu ASV un vispār pasaulē, jo tiek atzīts, ka privātpersonas, kas pēc pašiniciatīvas veido dažādu saturu rakstus, ir līdzvērtīgi žurnālistiem. Šādam apgalvojumam pilnībā autore piekrīt, protams, katru situāciju izvērtējot atsevišķi, jo ne tikai personas, kas ir ieguvuši žurnālista izglītību vai sevi sauc par tādiem, var izplatīt informāciju- gan ziņas, gan viedokli par kādu tēmu.

Interneta vietne- blogs, vai cits portāls, uzskatāms par ziņu un informācijas izplatītāju, tātad par masu informācijas līdzekli, vai, ja tā ir fiziska persona- žurnālistu, ja tā publicē informāciju, kas ir jautājumi sabiedrības interesēs, regulāri.⁷⁵

Ja Latvijā tiktu atzīts blogeris kā žurnālists, tad uz viņu attiektos arī likums „Par presi un citiem masu informācijas līdzekļiem”, tādējādi nodrošinot žurnālistu ar noteiktām tiesībām un pienākumiem (šī likuma 24. un 25.pants). Tādējādi viņa blogs tiktu uzskatīts par masu informācijas līdzekli. Savukārt, ja blogeris netiek uzskatīts par žurnālistu, uz viņu attiecas tikai Civillikuma normas par goda un cieņas aizsardzību. Autores ieskatā, lielākā daļa blogi, kuri savu darbību veic sistemātiski, ar mērķi- informēt par sabiedrībā notiekošiem procesiem,

⁷⁴Litvins G. Vai blogeris ir žurnālists. Jurista Vārds, 2014.gada 11.februāris, nr.6. 2.lpp

⁷⁵Kutais B.G. Focus on the internet. NewYork: Nova Science Publishers Inc., 2006. p.61

sniegt par tiem savu viedokli, izpilda „Par presi un citiem masu informācijas līdzekļiem” 4.pantā noteikto mērķi- vākt, sagatavot un izplatīt informāciju. Tādējādi būtu atzīstami par žurnālistiem.

Tomēr arī jāatceras, ka nav svarīgi, kā tiek nosaukts portāls, un kādā vietnes daļā tas ievietots- tāpat kā nav svarīgi, pie kādas sadaļas avīzē ir minēta attiecīgā informācija. Svarīgākais ir izplatītās informācijas saturs un konteksts. Tas katrā situācijā tiesai jāvērtē atsevišķi.

Īpašā situācijā interneta vietnes ir arī tāpēc, ka informācija, kas tiek ievietota internetā, tur principā var saglabāties mūžīgi. Savukārt tas, kas tiek izpausts avīzē, TV vai radio, tiek vienreiz izdrukāts vai translēts, un tad pēc laika vairs nav aktuāls. Šādus materiālus ir grūtāk kādreiz „izcelt” atpakaļ, bet ieraksts internetā- pieejams tik ilgi, kamēr netiek izdzēsts, kas var arī nekad nenotikt. Piemēram, ierakstot kādā meklētājā personas vārdu un uzvārdu, parādās viss, kas saistīts ar šo personu, ieskaitot to informāciju, kas, iespējams, viņai šķiet aizskaroša. Bet avīzē nav meklētājs, tāpat arī televīzijā. Tādējādi informācija, kas ir ievietota internetā ir daudz pieejamāka. Tas rada situāciju, ka tā var būt daudz aizskarošāka. Mūsdienās ierakstam internetā var būt daudz lielāka ietekme, nekā tam, kas tieši tāpat tiktu uzrakstīts avīzē.

2.2. Komentāri internetā

Pie iepriekšējā nodaļā apskatītajām publikācijām lielākoties internetā iespējams pievienot arī komentārus. Tā ir cilvēku iespēja brīvi izteikt to, ko viņi domā par attiecīgo tematu. Arī šī ir viena no vārda brīvības izpausmēm atbilstoši Satversmes 100.p.⁷⁶ Mūsdienās tā ir, iespējams, viena no plašākajām vārda brīvības izpausmēm. Tomēr ir divu veidu komentāri: anonīmie un reģistrēto lietotāju komentāri. Starp tiem ir visai būtiskas atšķirības, jo anonīmos komentārus var veikt bez jebkādas reģistrācijas, ar izdomātu vārdu vai saukli u.tml., ar ko nevar identificēt komentējošo personu. Savukārt reģistrētie lietotāji veic komentāru pēc tam, kad ir pievienojušies sistēmai ar savu vārdu un uzvārdu (ir vairākas variācijas, kā jānotiek reģistrācijai). Tas gan neizslēdz iespēju, ka, iespējams, šis vārds ir izdomāts, tomēr tas kaut kādā mērā vismaz ierobežo, nav patvaļīgi anonīmi komentāri, vieglāk identificēt personu.

Būt vai nebūt anonīmiem komentāriem internetā? Šī diskusija pēdējā laikā ir izplatījusies ne tikai Latvijā, bet visā pasaulē. Vieni iestājas par to, ka būtu nepieciešams mājās lapās reģistrēties, un norādīt savu identitāti, lai varētu rakstīt komentārus, savukārt

---

⁷⁶Latvijas Republikas Satversme, 100.p.: LR likums. Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=57980> [aplūkots 2014.gada 20.martā]

pretējā puse iestājas par to, ka tā tiek aizskartas personas tiesības uz anonimitāti un privātumu.⁷⁷ Tiek pausti argumenti, ka, ja tiktu izskausti anonīmie komentāri, tiktu ierobežota iespēja paust politisko kritiku, jo anonīmos komentāros var parādīties informācija, ko reģistrēts lietotājs neizpaustu, piemēram, par korupciju.⁷⁸ Tomēr tas rada arī nevēlamu agresiju no komentētāju puses- ja cilvēks var izteikties anonīmi, tad viņam pēc būtības ir vienalga, ko rakstīt. Var piekrist, ka šādi komentāri var patiešām atklāt tādus faktus, ko citādāk būtu grūti uzzināt, bet no otras puses komentāri satur tādu negāciju daudzumu, ka tas arī nav vēlams sabiedrībai. Šo jautājumu autore pašlaik neizvērtēs, jo tam būtu jāvelta vesels pētījums, tomēr tas, ka vajag ierobežot anonīmos komentārus, ir skaidrs. Lai kaut nedaudz samazinātu nepamatotu komentāru daudzumu, būtu nepieciešama reģistrācija no sociāliem kontiem vai kā citādāk. Nav obligāti ierakstam jābūt ar vārdu un uzvārdu, tas var tikt parakstīts arī ar pseidonīmu, tomēr pašā vietnē ir jāreģistrē vārds, uzvārds. Tā tiktu nodrošināta vieglāka komentējošās personas identifikācija tiesību aizskāruma gadījumā.

Pašlaik, lai Latvijā vērstu prasību tiesā pret anonīmo komentētāju, nepieciešams vērsties tiesā par pierādījumu nodrošināšanu pirms prasības celšanas tiesā⁷⁹, lūdzot tiesai izprasīt no masu informācijas līdzekļa informāciju par komentārus sniegušo personu, pirmkārt, IP adresi. Tomēr komentāri var tikt sniegti, piemēram, no augstskolas datora, vai no interneta kafejnīcas. Tas rada komentējušās personas identifikāciju praktiski neiespējamu, kas nav pareizi, jo par katru izteikumu, lai vai kur tas tiktu izteikts- mutvārdos vai rakstos, vai internetā, mēs paši atbildam. Tādējādi būtu nepieciešama personu reģistrēšanās portālos, lai padarītu arī cilvēkus atbildīgākus par to, ko viņi raksta internetā.

Eiropas Cilvēktiesību tiesa savā spriedumā lietā *DELFI AS v. ESTONIA* noteica portālu atbildību par anonīmajiem komentāriem internetā.⁸⁰ Šis spriedums papildināja Eiropas Savienības Tiesas interpretāciju par to, ka portāls ir atbildīgs tikai par tādu saturu, kura saturs veidošanā tas ir piedalījies, un tas nav atbildīgs, ja ir bijis neitrāls, neiesaistīts procesā.⁸¹ Ja citi šajā darbā pieminētie ārvalstu tiesu spriedumi nav nekādi saistīti ar Latviju, tad šim ir noteikta ietekme. Parakstot Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvenciju, esam

---

⁷⁷Shelly G.B., Vermaat M.E. *Discovering Computers 2010: Living in a Digital World, Introductory*. Boston: Course Technology, 2010. p.108

⁷⁸Autoru kolektīvs. Portāla atbildība par anonīmiem komentāriem: ECT spriedums Delfu lietā raisa diskusiju. *Jurista Vārds*: 2013.gada 26.novembris, nr.48., 18.lpp

⁷⁹Civilprocesa likums, 98.p.:LR likums. Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=50500> [aplūkots 2014.gada 15.aprīlī]

⁸⁰Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2013.gada 10.oktobra spriedums lietā: 64569/09 Delfi AS v. Estonia. Pieejams: [http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/Pages/search.aspx#{"itemid":\["001-126635"\]}](http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/Pages/search.aspx#{) [aplūkots 2014.gada 25.martā]

⁸¹Eiropas Savienības Tiesas 2010. gada 23.marta spriedums apvienotās lietās: no C-236/08 līdz C-238/08. Pieejams:

<http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=83961&pageIndex=0&doclang=LV&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=706770> [aplūkots 2014.gada 26.martā]

uzņēmušies pildīt šīs konvencijas noteikumus. Par konvencijas pārkāpumiem var sūdzēties Eiropas Cilvēktiesību tiesā. Ja tiesa jau ir taisījusi šādu spriedumu, tad tādi pati vārda brīvības un goda un cieņas aizsardzības interpretācija var tikt attiecināta uz Latviju. Tātad turpmāk Latvijas tiesām ir jāņem vērā šis spriedums, jo, ja tas netiktu darīts, netiktu ievērota līdzšinējā ECT prakse, kas var novest pie kārtējās lietas pret Latviju.

Spriedumā noteikts, ka, lai gan vietnes uzturētājam tas ir visai sarežģīts uzdevums pārbaudīt ikvienu komentāru, kas tiek pievienots vietnei, tomēr jābūt konstatētam, ka tie ir darījuši visu iespējamo, lai likvidētu aizskarošos komentārus, tādējādi novēršot goda un cieņas aizskaršanu.⁸² Šādam tiesas viedoklim tikai var piekrist, jo, lai gan komentārus veic trešās personas, tomēr vietnei būtu jābūt atbildīgai par to, kas parādās tajā, jo šajā gadījumā tieši pati mājaslapa veido ierakstus, tātad saturu, un trešās personas tikai veido pielikumus-komentārus pie rakstiem.

Arī Latvijā šis spriedums ir izraisījis plašu diskusiju- vai tā netiek nepamatoti stingri ierobežoti mājas lapu uzturētāji, radot viņiem nepieciešamību veikt cenzūru, un noteikt, kādi komentāri ir goda un cieņu aizskaroši, kādi nav.⁸³ Autore var pievienoties viedoklim, ka pati vietne veido tās saturu un ar komentāriem tikai tiek papildināta, tādējādi nodrošinot lielāku peļņu. Ja tas nodrošina lielāku peļņu, tad arī vietne ir ieinteresēta gan par komentāru saturu, gan daudzumu, jo strīdīgāka raksta tēma, jo iespējami vairāk komentāri, un lielāka iespēja kādu citu personu aizskart. Tādējādi pie šādiem rakstiem būtu jāpievērš īpaša uzmanība. Pozitīvs piemērs ir *apollo.lv* portālam- pie iespējami sabiedrības nosodošiem rakstiem radīt iespēju komentārus pievienot tikai reģistrētiem lietotājiem.⁸⁴

Autores ieskatā, komentāri uzskatāmi kā papildinājums rakstam, tādējādi nodrošinot lasītāju ar pilnīgu informācijas iegūšanu. Tādējādi gan tiek atspoguļots žurnālista skatījums uz kādu notikumu, gan arī sabiedrības locekļu. Portāls, kā jau minēts, ir ieinteresēts sabiedrības iesaistīšanā, lai gūtu lielāku peļņu. Bet tādējādi jānodrošina arī pilnīgāka aizsardzība personām no goda un cieņas aizskarošu ziņu izplatīšanas, tajā skaitā rupju un aizskarošu komentāru.

Ja šis spriedums stāsies spēkā, vai arī Lielā palāta piekritīs tiesas nospriestajam, tad sagaidāms, ka internetā tiks stingri ierobežoti anonīmie komentāri, lai mājas lapas uzturētājiem nebūtu jāuzņemas atbildība par katru anonīmo aizskarošo komentāru. Citādākvairs nebūs nepieciešams vērsties tiesā lūgt pierādījumu nodrošināšanu pirms prasības

---

⁸²Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2013.gada 10.oktobra spriedums lietā: 64569/09 Delfi AS v. Estonia. Pieejams: [http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/Pages/search.aspx#{"itemid":\["001-126635"\]}](http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/Pages/search.aspx#{) [aplūkots 2014.gada 25.martā]

⁸³Autoru kolektīvs. Portāla atbildība par anonīmiem komentāriem: ECT spriedums Delfu lietā raisa diskusiju. Jurista Vārds: 2013.gada 26.novembris, nr.48., 18.lpp

⁸⁴Turpat

celšanas, jo varēs tieši vērsties pret mājas lapas uzturētāju, tādējādi padarot procesu vienkāršāku prasītājam, bet vietnēm- jaunas problēmas, kā risināt jautājumu par komentāru pievienošanu internetā.

Komentāri var būt izteikti ne tikai par kādu publiski zināmu personu vai uzņēmumu, bet arī par vienkāršu vidusskolas skolotāju internetā. Vai arī par šādiem, skolnieka rakstītiem vai izteiktiem godu un cieņu aizskarošiem komentāriem skolotājs var prasīt atbildību? ASV kādā tiesu spriedumā noteikts, ka šādā situācijā stingri jānošķir potenciāli aizskaroši komentāri no viedokļa izteikšanas. Tika atzīts, ka skolēna komentārs par skolas pārzini kā draņķīgu (angl. *Lousy*) administratori nav atzīstams par godu un cieņu aizskarošu, jo skolēnam nav ne nepieciešamo zināšanu, ne pieredzes, lai objektīvi varētu novērtēt pārzines darbu.⁸⁵ Šī lieta sasaucas ar jautājumu par neseniem notikumiem Rīgas 49.vidusskolā, kur kāds 10.klases skolnieks angļu valodas stundas laikā nosauca skolotāju par „kuci”.⁸⁶ Šajā situācijā, nav būtiski, vai skolotājas apzīmējums šajā vārdā tika izteikts mutvārdos stundas laikā, vai, piemēram, komentārā internetā, jo jebkurā gadījumā tas ir izteikts publiski- citu cilvēku klātbūtnē, tātad potenciāli var aizskart skolotājas godu un cieņu. Turklāt internetā to visdrīzāk apskatīja vairāk cilvēku, nekā klātesošo skolēnu skaits stundā, tātad iespējamais kaitējums varēja būt lielāks.

ASV tiesas spriedums noregulē gadījumu, kad sniegts kāds vērtējums par skolotāju, un autore var tikai piekrist, ka skolēni vēl nav pieauguši cilvēki, kam vienmēr jāsniedz pamatots vērtējums, izmantojot atbilstošus, neaizskarošus vārdus. Tomēr, skolotāju nosaucot par „kuci”, tiek sniegts nevis viņas vērtējums, piemēram, ka viņa ir slikta skolotāja, bet viņa tiek skolēnu priekšā apvainota, atbilstoši kontekstam- rupjā vārdā, jo ir absurds apgalvojums, ka vārds „kuce” šajā situācijā nozīmētu „mazo mīļo kucīti, kas gaida viņu mājās”.⁸⁷ Tādējādi, ja šī skolotāja vēlētos, viņa varētu sniegt prasību tiesā par goda un cieņas aizskārumu. Tomēr jānoskaidro, vai attiecīgais skolnieks, iespējams, izvēloties nepiemērotus vārdus, centies pateikt savu viedokli, vai arī tas ir apzināti aizskāris skolotāja godu un cieņu, tādējādi viņš un viņa vecāki (ja skolnieks ir nepilngadīgs), saucami pie atbildības. Tas ir pušu argumentācijas jautājums, kā arī jāizprot situācijas konteksts, bet tomēr tiesai ir svarīgi to izvērtēt.

---

⁸⁵Conn K. The Internet and the Law: What Educators Need to Know. Alexandria: Association for Supervision and Curriculum Development, 2002. p.35-36

⁸⁶Tiesa liek atjaunot skolā izslēgtu skolēnu, kurš skolotāju nosauca par kuci. Pieejams: <http://www.delfi.lv/news/national/politics/tiesa-liek-atjaunot-skola-izslegtu-skolenu-kurs-skolotaju-nosauca-par-kuci.d?id=44385813#ixzz2ywtawKvE> [aplūkots 2014.gada 15.aprīlī]

⁸⁷Turpat

Arī par ierakstiem vietnē twitter.com ir bijušas vairākas tiesvedības ASV, un ir ticis atzīts, ka arī šajā vietnē ievietotā informācija var būt godu un cieņu aizskaroša, tādējādi var saukt pie atbildības šī ieraksta veicēju.⁸⁸

2.3. Jurisdikcija

Nodarījumi internetā nav apzīmējami kā lokāli- jebkura informācija, kas nokļuvusi interneta vidē, var tikt aplūkota, principā, jebkurā pasaules valstī. Kurā vietā būtu jāceļ prasība, tātad, kādai jurisdikcijai tiek pakļautas goda un cieņas aizskaršanas lieta internetā, ir būtisks jautājums. Savukārt par to, kāds likums būtu piemērojams, tātad uz kādu likumu norādīs kolīziju normas, šajā nodaļā netiks apskatīts, jo tas būtu starptautisko privāttiesību jautājums.

Kā jau tika noskaidrots, atbildētājs var būt ne tikai persona, kas ir veikusi ierakstu internetā, bet arī vietnes uzturētājs. Tā pārsvarā ir juridiska persona. Šī juridiskā persona var tikt reģistrēta jebkurā valstī pasaulē, kur var veikt šādu darbību. Uzturēt vietni, kas darbojas Latvijā, var no jebkuras citas valsts, kur pieejams internets- vietnes uzturēšanai, atšķirībā, piemēram, no drukāto laikrakstu veidošanas, nav nepieciešama klātbūtne attiecīgajā valstī. Protams, ka pārsvarā laika un resursu ekonomijas nolūkā tas notiek lokāli, bet principā var arī darīt jebkur.

Civilprocesa likuma 26.pants nosaka⁸⁹ vispārējo jurisdikciju civilprocesā- prasība ceļama pēc atbildētāja juridiskās/ deklarētās adreses. Tomēr šī likuma 28.panta trešajā daļā noteikts, ka prasību, kas izriet no personiskiem aizskārumiem (t.sk. goda un cieņas aizskaršanas) arī pēc savas deklarētās dzīvesvietas vai pēc aizskāruma nodarīšanas vietas. Tomēr, kā viena no prasības pieteikuma sastāvdaļām ir, ka jānorāda atbildētājs- arī tā adrese un reģistrācijas numurs (ja ir juridiska persona). Šeit var rasties problēmas. Piemēram, portāls www.pietiek.com nav nekur norādījis ne savu nosaukumu (juridisko), ne reģistrācijas numuru, ne adresi. Daži avoti liecina par to, ka sabiedrība, kas uztur šo portālu, ir reģistrēta Īslandē⁹⁰, kur netiek tik stingri aizsargāts personas gods un cieņa, tādējādi pieļaujot lielāku aizsardzību medijiem internetā- vārda brīvība tiek stingri aizsargāta, ar nelieliem ierobežojumiem. Tādējādi tā ir kļuvusi par tādu kā „preses brīvības meku”.⁹¹ Tomēr, kā jau minēts, nav svarīgi,

⁸⁸Delta G.B. Law of the internet. NewYork: Aspen Publishers, 2011. p.11-106.2

⁸⁹Civilprocesa likums, 26.p.: LR Likums. Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=50500> [aplūkots 2014.gada 11.aprīlī]

⁹⁰Buholcs J. Cīņas suņi. Pieejams: <http://politika.lv/article/cinas-suni> [aplūkots 2014.gada 10.aprīlī]

⁹¹Geere D. Iceland passes world's strongest press freedom laws. Pieejams: <http://www.wired.co.uk/news/archive/2010-06/17/iceland-passes-worlds-strongest-press-freedom-laws> [aplūkots 2014.gada 11.aprīlī]

kur ir atbildētājs, jo šajā gadījumā iespējama piekritība pēc prasītāja deklarētās dzīvesvietas vai pēc izskāruma nodarīšanas vietas, tomēr reālā situācijā tas būtu svarīgi. Lai gan prasību varētu celt Latvijā, tomēr piemērojama likums var būt cits. Gadījumā, ja tas ir Īslandes likums, tad, visdrīzāk netiktu konstatēts tiesību aizskārums.

Eiropas Savienības ietvaros attiecīgo jurisdikcijas problēmjaudājumu regulē Briseles 1 regula, kuras 5.panta 3.punkts paredz īpašu piekritību- lietās, kas attiecas uz kaitējumu vai neatļautu rīcību, prasības ceļama tās vietas tiesā, kur kaitējums noticis vai varējis notikt.⁹² Šī regula piemērojama, ja abu pušu domicils ir Eiropas Savienībā, bet personām, kurām domicils nav Eiropas Savienība, attiecas attiecīgās valsts jurisdikcijas normas. Tātad Latvijas gadījumā- Civilprocesa likuma 26. un 28.pants.

Eiropas Savienības Tiesa interpretējusi Eiropas Savienības regulu tā, ka prasītājs var celt prasību vai nu valstī, kurā ir atbildētāja juridiskā/ deklarētā adrese, vai arī pēc interešu centra. Par interešu centru tiek uzskatīta prasītāja pastāvīgā dzīvesvieta. Prasītājs var vērsties arī katras valsts tiesā, kurā tika izplatīta informācija, nodarot tieši šajās valstīs kaitējumu.⁹³

Prasību var celt tajās valstīs, kur nodarīts kaitējums, tātad, kur, piemēram, raksts ir lasīts, vai video ir skatīts.⁹⁴ Prasītājam jāpierāda, ka ir bijusi saskarsme ar attiecīgo valsti. Tādējādi nav ceļama prasība valstī, kur teorētiski bija pieejams materiāls, bet praktiski- neviena persona no šīs valsts nebija apskatījusi to. Jābūt kādam personu lokam, kas attiecīgā valstī ir skatījusi šo informāciju, tādējādi ir radies kaitējums cietušajam.

Tātad, lai prasību celtu par goda un cieņas aizskārumu internetā, aizskārumam jābūt saistītam ar Latviju- prasītājam vai atbildētājam jābūt reģistrētam/ deklarētam Latvijā, vai arī kaitējumam jārodas Latvijā. Tomēr, lai varētu prasību celt, ja iesaistītas Eiropas Savienībā reģistrētas/ deklarētas personas, ir nepieciešams, lai attiecīgā ziņa ir patiešām izplatīta un izlasīta attiecīgajā valstī. Jābūt kaut vienam cilvēkam šajā valstī (piemēram, Latvijā) izlasījušam šo ziņu, lai varētu prasību celt Latvijā. Ja tas nav konstatējams, tad prasību jāceļ citā valstī.

Savukārt uz situācijām, kad nav piemērojama regula, bet Civilprocesa likums, šāds noteikums nav, un tātad prasību var celt Latvijā arī gadījumā, ja attiecīgo ziņu Latvijā nemaz neviens nav izlasījis, bet, piemēram, prasītājs deklarēts Latvijā.

---

⁹²Briseles 1 regula: Starptautisks dokuments. Pieejams: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/lv/ALL/?jsessionid=m2gJTHHX55sr8x7yYvzqyIPjnnFyLvvLCv2qf2cj6Lhq2x014Y6s!864807576?uri=CELEX:32001R0044> [aplūkots 2014.gada 11.aprīlī]

⁹³Eiropas Savienības Tiesas 2010.gada 25.oktobra spriedums apvienotajā lietā: C-509/09 un C-161/10 Pieejams: <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=111742&pageIndex=0&doclang=EN&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=314922> [aplūkots 2014.gada 11.aprīlī]

⁹⁴Crone T. Law and the Media. Fourth Edition. Taylor & Francis, 2002. p.68

3. ATBILDĪBAS IZPAUSMES PAR AIZSKĀRUMIEM INTERNETĀ

3.1. Atbildība par goda un cieņas aizskaršanu

Civiltiesiskā atbildība iestājas gadījumā, ja ir konstatējama tiesību aizskārēja neattaisnojama darbība (šajā gadījumā- neatļauta darbība- goda un cieņas aizskaršana, izplatot nepatiesas ziņas), kaitējuma esamība (aizskarts gods un cieņa- morālais kaitējums, iespējami arī zaudējumi), kā arī ir cēloniskais sakars starp neatļauto darbību un nodarīto kaitējumu.⁹⁵ Ja apstiprinājušies visi šie priekšnoteikumi, iestājas atbildība, un tātad cietušajam ir tiesības izmantot vairākus tiesiskās aizsardzības līdzekļus.

Svarīgi, lai pierādītu, ka ir nodarīts kaitējums, kādā apmērā tas ir noticis, ir jānorāda tieši kā ticis aizskarts gods un cieņa, nevis vispārīgi jānorāda, ka tas ir izdarīts.⁹⁶ Tas ir svarīgi, lai vispār varētu konstatēt goda un cieņas aizskārumu- tātad to, ka ir nodarīts kaitējums personai.

CL 2352.¹pants nosaka, ka godu un cieņas aizskarošas ziņas ir jāatsauc, bet šī panta trešajā daļā, ka jādod arī atlīdzība par aizskārumu (mantiska kompensācija).⁹⁷ Godu un cieņu aizskarošu ziņu izplatītājam jāpierāda izplatīto ziņu atbilstība patiesībai vai tās jāatsauc. Cietušajam nav jāpierāda šādu ziņu izplatītāja vaina.⁹⁸ Šis CL pants paredz atbildību par goda un cieņas aizskaršanu, kas ir ziņas atsaukšana un mantiska kompensācija. Tomēr cilvēkam var rasties arī zaudējumi, tātad pēc CL 1779.panta⁹⁹ jāatlīdzina zaudējumi, kas nodarīti citam darbības vai bezdarbības rezultātā, kas šajā gadījumā būtu darbība- nepatieso ziņu izplatīšana, vai arī bezdarbība- portāla nereaģēšana uz personas iesniegumu par to, ka attiecīgajā portālā, piemēram, ir publicēts godu un cieņu aizskarošs anonīms komentārs.

Portāla nereaģēšana ir savu pienākumu neizpilde- portāls izplata dažāda rakstura informāciju, tajā skaitā ļauj iespēju cilvēkiem sniegt anonīmus komentārus, un, kā jau iepriekš autore konstatēja, kaut kādā ziņā pelna arī ar to. Savukārt, līdzko persona ir sūdzējusies portālam par kāda komentāra aizskarošo raksturu, tā portāls jau kļūst līdzatbildīgs par šo komentāru, jo viņa uzmanība tika vērsta uz to, bet nekas netika izdarīts. Portāls zina par aizskāruma esamību, bet neveic visus nepieciešamos pasākumus, lai novērstu kaitējumu. Tādējādi viņš jau kļūst par informācija izplatītāju, un, ja nav izdzēsis šādu komentāru, arī ir

⁹⁵Torgāns K. Saistību tiesības. I daļa. Mācību grāmata. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2006, 208.-213.lpp

⁹⁶Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta 2005.gada 23.marta spriedums lietā Nr. SKC – 172. Pieejams: <http://www.at.gov.lv/files/uploads/files/archive/department1/2005/skc-172-05.pdf> [aplūkots 2014.gada 16.aprīlī]

⁹⁷Civillikums, 2352.¹p.:LR Likums. Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=225418> [aplūkots 2014.gada 16.aprīlī]

⁹⁸Torgāns K. Latvijas Republikas Civillikuma komentāri. Saistību tiesības. Rīga: Mans Īpašums, 2000. 636.lpp

⁹⁹Civillikums, 1799.p.:LR Likums. Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=225418>[aplūkots 2014.gada 16.aprīlī]

ieinteresēts tā izplatīšanā. Tas viss norāda uz to, ka portāls ir kļuvis atbildīgs par goda un cieņas aizskārumu.

Savukārt likuma „Par presi un citiem masu informācijas līdzekļiem” 21.pants¹⁰⁰ nosaka kārtību, kādā atsaucamas ziņas, kā arī paredz vēl vienu atbildības veidu- atvainošanos, ja nav aizskarts gods un cieņa ar nepatiesām ziņām. Šis pants būtu iztulkojams sekojoši: ja ar nepatiesām ziņām ir aizskarts gods un cieņa, tad šīs ziņas ir atsaucamas. Savukārt, ja gods un cieņa aizskarts citos veidos, piemēram, ar nepamatoti aizskarošu viedokli vai komentāriem, tad var prasīt atvainošanos. Tas tāpēc, ka reāli nevar atsaukt viedokli- tas nav iespējams, var tikai atvainoties par tā nepamatotību, un to, ka ar šādu viedokli kāds tika aizskarts. Savukārt nepatiesas ziņas ir jāatsauc, jo tās ir nepatiesas, tātad patiesībai neatbilstošas. Autores ieskatā, šajā situācijā var prasīt arī atvainošanos, jo ir notikusi kļūda, un personai ir radies aizskārums, tādējādi būtu tikai saprātīgi, ja persona varētu prasīt arī atvainošanos. Atlīdzinājums tāpat ir jāmaksā (ja to prasa)- pēc šī likuma 28.panta kā kaitējuma atlīdzināšana. Tomēr jāatgādina, ka šis likums attiecas tikai uz masu informācijas līdzekļiem. Ja ziņas ir izplatītas citādāk, tad šis likums nav piemērojams, tātad atbildība iestājas tikai saskaņā ar CL. Saskaņā ar CL 1635.pantu noteikts, ka par nodarīto kaitējumu var prasīt apmierinājumu, kura apmēru nosaka tiesa, izvērtējot visus lietas apstākļus.

Par to, ka ir stingri jāievēro atsaukšanas kārtība, atsaukusies arī tiesa. Civillietu tiesu palāta kādā spriedumā atzinusi, ka pats svarīgākais- lai atsaukums pilda tam uzlikto mērķi- atjaunot iepriekšējo stāvokli, atzīstot pieļauto kļūdu. Tādējādi atsaukums, piemēram, nevar būt izteikts varbūtības formā.¹⁰¹ Nevar rakstu atzīt par atsaukumu, ja nav izpildīts šis mērķis, un tas arī nevar tikt izpildīts, ja netiek ievērotas „Par presi un citiem masu informācijas līdzekļiem” 21.pantā noteiktās prasības- „atsaukums vai atvainošanās jāpublicē tādā pašā šriftā, tajā pašā izdevuma nodaļā (raidījumā), kurā bija publicētas (pārraidītas) nepatiesās ziņas vai godu un cieņu aizskarošā informācija”.¹⁰² Tikai tad var nodrošināt situāciju, kad tiek atsauktas ziņas, un atsaukumu redz aptuveni tas pats personu loks, kas ir lasījis (dzirdējis/ skatījis) nepatiesās ziņas.

Kā jau minēts, par goda un cieņas aizskaršanu var prasīt ne tikai ziņu atsaukšanu, bet arī atlīdzināt kaitējumu. Šādas atlīdzināšanas primārais mērķis ir nodibināt mieru starp cietušo un

---

¹⁰⁰Par presi un citiem masu informācijas līdzekļiem, 21.p.: LR Likums. Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=64879> [aplūkots 2014.gada 16.aprīlī]

¹⁰¹Senāta Civillietu departamenta 2012.gada 17.oktobra spriedums lietā nr.SKC-637/2012. Pieejams: http://at.gov.lv/lv/judikatura/judikaturas-nolemumu-arhivs/senata-civillietu-departaments/hronologiska-seciba_1/2012-hronologiska-seciba/ [aplūkots 2014.gada 16.aprīlī]

¹⁰²Par presi un citiem masu informācijas līdzekļiem, 21.p.: LR Likums. Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=64879> [aplūkots 2014.gada 16.aprīlī]

aizskāruma izdarītāju kā kaitējumā vainīgo.¹⁰³ Tātad, lai cietušais samierinās ar nodarījumu, un saņem apmierinājumu par to.

Lai noteiktu atlīdzību par morālo kaitējumu, kas nodarīts ar godu un cieņu aizskarošu ziņu izplatīšanu, tiesai būtu jāņem vērā: nepatiesu, godu un cieņu aizskarošu ziņu izplatīšanas publiskums, izplatīšanas plašums, šī aizskāruma smagums pret personu, sekas, ko radījusi godu un cieņu aizskarošo ziņu izplatīšana, pušu personība u.c.¹⁰⁴ Tas gan nav saistošs noteikums, bet var izmantot kā palīgavotu, lai pēc iespējas izvērstāk izvērtētu atlīdzības apmēru. Katrā atsevišķā gadījumā var būt vēl citi aspekti, kurus tiesai jāņem vērā.

Atlīdzības apmēra noteikšanā jāņem vērā, ka tiesnesim jāspriež tiesa pēc taisnības apziņas (CL 5.pants).¹⁰⁵ Tādējādi jānodrošina pēc iespējas saprātīgāka naudas summa, kas ir radusies pēc objektīvas situācijas izvērtēšanas, kas sniegtu gandarījumu personai, bet tomēr būtu samērīga arī pret atbildētāju. Nepieciešams panākt, lai piespriežamā summa pildītu civiltiesiskās atbildības trīs galvenās funkcijas šajā strīdu kategorijā: taisnīguma, preventīvo un samierināšanas funkciju.¹⁰⁶ Tātad, lai atbildētājs un citas personas atturētos no līdzīgu darbību veikšanas, kā arī, lai cietusī persona samierinātos ar to, kas ir izdarīts, bet visam pāri lai tiesnesis pieņemtu lēmumu pēc taisnības apziņas, kas viņam šajā situācijā objektīvi šķiet visatbilstošākais apmērs. Lai gan katrai no pusēm ir subjektīva taisnīguma izpratne, tādējādi kāds vienmēr paliek neapmierināts,¹⁰⁷ tomēr tiesai jāvadās pēc godīguma, objektivitātes un korektuma.¹⁰⁸

ECT noteikusi, ka kompensācijas apmēra radītais efekts nedrīkst būt tāds, kas pilnībā liegtu tiesības uz vārda brīvību un atturētu presi vai citus indivīdus izteikties par sabiedrībai būtiskiem jautājumiem.¹⁰⁹ Tādējādi piespriežamajam atlīdzības apmēram jābūt samērīgam ne tikai pret aizskarto personu, bet arī pret atbildētāju. Ir jāattur viņu un citus no līdzīgu aizskarošu darbību veikšanas, bet tajā pašā laikā, ja rastos situācija, ka personai ir tāda informācija, kas ir sabiedrībai nozīmīga, viņu neatturētu to izteikt apstākļos, ka iepriekš ir bijusi pret viņu vērsta piedziņa par pārmērīgi lielu naudas summu. Tātad samērīgi jāizvērtē iespējas atbildētājam izmaksāt piespriežamo kompensāciju.

---

¹⁰³Sinaiskis V. Latvijas civiltiesību apskats. Lietu tiesības. Saistību tiesības. Rīga: Latvijas Juristu biedrība, 1996, 147.lpp

¹⁰⁴Augstākās tiesas plēnuma 1993.gada 25.oktobra lēmums „Par tiesu praksi lietās par personas goda un cieņu aizskarošu ziņu atsaukšanu. [nav publicēts]

¹⁰⁵Civillikums, 5.p.:LR Likums. Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=225418> [aplūkots 2014.gada 16.aprīlī]

¹⁰⁶Torgāns K. Saistību tiesības. II daļa. Mācību grāmata. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2008, 288.lpp

¹⁰⁷Līcis A. Taisnīguma princips civilprocesā. Likums un tiesības. 2001.gada oktobris, 304.lpp

¹⁰⁸Retējums J. Kāds ir goda un cieņas aizskārums civiltiesiskais regulējums. Nobeigums. Jurista Vārds, 2003.gada 27.augusts, nr.30. Pieejams: <http://www.juristavards.lv/doc.php?id=78311> [aplūkots 2014.gada 16.aprīlī]

¹⁰⁹Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2001.gada 6.februāra sprieduma lietā Tammer v. Estonia. Pieejams: [http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-59207#{\"itemid\":\[\"001-59207\"\]}](http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-59207#{\) [aplūkots 2014.gada 16.aprīlī]

Tiesai saprātīgi, objektīvi un vispusīgi jānosaka kompensācijas apmērs, tai skaitā var ņemt vērā tādus netiešus faktorus, kā, piemēram, ekonomiskā situācija valstī.¹¹⁰ Tas rada pilnīgāku situācijas izvērtējumu, kas ir būtisks, lai noteiktu, vai pieprasītās kompensācijas apmērs ir atbilstošs. Ja pilnīga izvērtēšana ir veikta, nevienam nebūtu pamata uzskatīt, ka tiesa nepamatoti ir likusi samaksāt attiecīgo kompensāciju. Spriedumam jāsaturs gan kaitējuma smaguma, gan seku novērtējumu, lai varētu saprast, kāpēc tiesa ir piemērojusi tieši tādu kompensācijas apmēru.

Jāņem vērā visi priekšnoteikumi, lai varētu noteikt konkrētu naudas apmēru, kas jāmaksā atbildētājam. Nepietiek izvērtēt tikai publiskumu un plašumu, piemēram, kādā lietā summa noteikta pēc apskatītajām reizēm (viena reize = 1Ls)¹¹¹, neizvērtējot citus ietekmējošos faktorus (piemēram, pušu personība).

Tiesai ir visai sarežģīts uzdevums, lai visus šos aspektus ņemtu vērā, arī to, kā tiesas ir lēmušas iepriekš līdzīgās lietās, lai saglabātu lietu izskatīšanas vienveidību, vismaz augstākās instances tiesā.

Lemjot par to, kāds kompensācijas apmērs būtu nosakāms par aizskārumu interneta vidē, tiesai, galvenokārt būtu jāņem vērā šīs vietnes apmeklējumu skaits, cilvēku daudzums, kas ir apskatījuši attiecīgo rakstu, kā arī ilgums, ko pavadījuši pie attiecīgā raksta apskatīšanas (piemēram, tas, ka apskatīts raksts 1 sekundi, nav pamats, lai varētu būt tādējādi radies kaitējums prasītājam, jo tik ātri nav iespējams nemaz iepazīties ar nepatiesajām ziņām, tādējādi tiktu nodrošināts tas, ka tiek ņemts vērtā ziņu izplatības plašums, kas ir viens no pamatiem, lai varētu konstatēt atlīdzinājuma apmēru. Šādu informāciju var iegūt vēršoties pie paša medija. Tas būtu jā dara prasītājam, tomēr, ja netiek izpildītas viņa prasības, tad var lūgt tiesai to izprasīt. Tā arī ir galvenā atšķirība starp papīra formāta un interneta medijiem- te var noteikt konkrētu apmeklējumu skaitu attiecīgajam rakstam, atšķirībā no papīra formāta, kad pamatā tiek ņemts vērā tirāžas apjoms, kas var būt neprecīzs, jo ne visi lasa visu, kas ir rakstīts avīzē. Tādējādi interneta medijos var noteikt precīzāku kaitējuma apmēru, jo ir iespējams saņemt informāciju par to, cik cilvēki ir lasījuši šo rakstu.

Tomēr, kā jau iepriekš minēts, publiskums un plašums nav vienīgais faktors, kas ietekmē apmēru, tādējādi jāņem vērā visi tie, kas ir arī attiecībā uz citiem aizskārumiem, ne interneta vidē.

---

¹¹⁰Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta 2011. gada 9.februāra spriedums Lietā Nr. SKC – 56/2011. Pieejams: http://at.gov.lv/lv/judikatura/judikaturas-nolemumu-arhivs/senata-civillietu-departaments/hronologiska-seciba_1/2011-hronologiska-seciba/ [aplūkots 2014.gada 16.aprīlī]

¹¹¹Senāta Civillietu departamenta 2012.gada 17.oktobra spriedums lietā nr.SKC-637/2012. Pieejams: http://at.gov.lv/lv/judikatura/judikaturas-nolemumu-arhivs/senata-civillietu-departaments/hronologiska-seciba_1/2012-hronologiska-seciba/ [aplūkots 2014.gada 15.aprīlī]

3.2. Atbildētāja noteikšana

Vispārīgi noteikts, ka lietās par goda un cieņas aizskarošu ziņu atsaukšanu, kas izplatītas presē vai citos masu informācijas līdzekļos kā atbildētāji pieaicināmi publikācijas autors un attiecīgais masu informācijas līdzeklis. Ja nav nosakāms autors, tad tikai masu informācijas līdzeklis.¹¹²

Internets radījis jaunas neskaidrības par to, kas ir atbildīgs par interneta vietnē esošo saturu. Šie atbildētāji var būt vairāki- ne tikai izplatītājs, tātad mājas lapas uzturētājs, bet arī citi.

Latvijas tiesa par atbildīgo goda un cieņas aizskaršanā saukusi ne tikai mājas lapas uzturētāju, bet arī personu, kas nepatiesas ziņas nodevusi izplatīšanai šai vietnei.¹¹³ Tātad ne tikai tiešais izplatītājs- mājas lapas uzturētājs ir atbildīgs, bet citas iesaistītās personas, attiecīgajā gadījumā tā bija juridiska persona, kas noslēgusi līgumu ar uzturētāju par rakstu publicēšanu. Protams, attiecīgajā situācijā ierakstus veica konkrētas fiziskas personas, tomēr par autoru tika atzīt konkrētā juridiskā persona.¹¹⁴

Citās valstīs par atbildīgo par godu un cieņas aizskārumu ir noteikts vēl plašāks subjektu loks. Latvijā šāda prakse vēl nav bijusi, bet, attīstoties internetam kā medijam, sagaidāms, ka šādas lietas var nonākt tiesā.

Lielbritānijā apelācijas instances tiesa pieņēmusi spriedumu, kurā nosaka, ka *Google Inc.* var tikt uzskatīts kā blogā ietvertās ziņas izplatītājs, ja *Google Inc.* nav rīkojies, lai likvidētu šo ziņu, ja tam ir ticis paziņots, par šī ieraksta aizskarošo dabu.¹¹⁵ Šajā situācijā tika pieprasīts, lai attiecīgais ieraksts neparādītos *google* meklēšanā, ierakstot prasītāja vārdu meklētājā. Tādējādi ne tikai atbildīgs bija bloga uzturētājs, bet arī *google*, jo tā neveica visas nepieciešamās darbības, lai apturētu šīs informācijas izplatību. Par to, vai tas būtu iespējams Latvijā, var šaubīties, jo *google* tradicionālā izpratnē nav uzskatāms par informācijas izplatītāju- to, kas ir veicis ierakstu- vai nu avīzes/ žurnāla izdevējs, vai interneta vietnes uzturētājs. Tie vairāk veic informācijas, kas atrodas internetā, apkopošanu, padara vieglāku to meklēšanu un pieejamību, bet reāli paši neveic izplatīšanu, tikai „palīdz” mājas lapām kļūt pamanāmākām. Principā *google* nav nekāda saistība ar izplatīto informāciju, ne tā var veikt tās rediģēšanu, ne dzēšanu, tomēr var likvidēt pieeju uz attiecīgo informāciju no meklētāja,

¹¹²Augstākās tiesas plēnuma 1993.gada 25.oktobra lēmums „Par tiesu praksi lietās par personas goda un cieņu aizskarošu ziņu atsaukšanu. [nav publicēts]

¹¹³Senāta Civillietu departamenta 2012.gada 17.oktobra spriedums lietā nr.SKC-637/2012. Pieejams: http://at.gov.lv/lv/judikatura/judikaturas-nolemumu-arhivs/senata-civillietu-departaments/hronologiska-seciba_1/2012-hronologiska-seciba/ [aplūkots 2014.gada 15.martā]

¹¹⁴Turpat

¹¹⁵Apelācijas tiesas 2013.gada 14.februāra spriedums lietā: A2/2012/0691 Payam Tamiz v. GoogleInc. Pieejams: <http://www.bailii.org/ew/cases/EWCA/Civ/2013/68.html> [aplūkots 2014.gada 2.aprīlī]

tādējādi iespējami samazinot šīs vietnes apmeklētāju skaitu. Par to arī šajā gadījumā ir bijis strīds. Ja *google* tiek atzīts par atbildīgu par šādas informācijas pieejas nelikvidēšanu, var rasties situācijas, kad prasītājs ceļ pretenzijas pret ļoti plašu subjektu loku, nesamērīgi palielinot jebkura interneta vides subjekta atbildību.

Autores ieskatā, atbildīgajam jābūt saistītam ar izplatīto informāciju- vai nu tās izplatītājam, vai autoram, vai labuma guvējam. No tiem arī var prasīt izplatītās informācijas dzēšanu, atsaukšanu, kompensāciju. *Google* gadījumā, tie nav nekādā ziņā ar to saistīti, un viņu uzņēmuma uzdevums ir dot iespēju cilvēkiem iepazīties ar internetā atrodamo informāciju. Šī informācija jau atrodas internetā, un tas nekādi nav atkarīgs no *google*, vai tā tiek dzēsta, vai nē.

Citādāk ir, ja attiecīgā informācija ir pārpublicēta citā vietnē. Tad gan, tieši tāpat kā par papīra formāta pārpublicēcijām, arī var prasīt atbildību. Tomēr *google* gadījumā, publicēšana vispār nav notikusi. *Google* ir radījis iespēju kļūt pieejamākai informācijai, tomēr tā pati nav veidojusi savus ierakstus. Tādējādi autore uzskata, ka *google* nav atbildīgs par to, kura vietne parādās meklētājā, kura nē. Šī vietne jau atrodas internetā, un tā tad- ar pieeju jebkuram pasaulē.

Līdzīga nostāja ir bijusi arī Eiropas Cilvēktiesību tiesai, atzīstot, ka *google* ir pasīva, neitrāla, ka tās darbības ir vairāk tehniskas un automātiskas, tādējādi arī nav atbildīga par saturu, kas nonāk *google* meklētājā.¹¹⁶

Jaunzēlandes tiesa atbildību attiecinājusi pret vietni *www.facebook.com* lietā *Wishart v Murray*, kurā noteikts, ka *www.facebook.com* var būt atbildīga par savā vietnē esošo aizkarošo saturu, ja tā ir zinājusi par aizskarošo informāciju, tomēr nav darījusi visu, lai saprātīgā laikā novērstu šīs informācijas izplatīšanu.¹¹⁷ Arī šāda interpretācija iepriekš nav bijusi, jo attiecīgā gadījumā nav uzskatāms, ka *www.facebook.com* ir vākusi, sagatavojusi un izplatījusi informāciju, jo pats *www.facebook.com* neveido ierakstus savā vietnē- to dara personas, kas ir reģistrējušās, tā tad ne pastāv darba attiecības, ne arī *www.facebook.com* uzdevumā veic ierakstus. Tomēr ar šo spriedumu ir noteikts, ka, ja tā ir uzzinājusi par aizskarošo informāciju, tai ir jārikojas atbilstoši situācijai, un šī informācija ir jāizdzēš, un nepieciešamības gadījumā- arī jābloķē lietotājs, kas ir veicis šādu ierakstu. Bet tas nav ticis izdarīts, jo *Facebook, Inc*, kas ir šīs vietnes uzturētājs, arī organizē šīs lietotnes izskatu, iespējas cilvēkiem tur izteikt savus viedokļus uz izplatīt dažādu informāciju- gan bilžu formā,

---

¹¹⁶Eiropas Savienības Tiesas 2010. gada 23.marta spriedums apvienotās lietās: no C-236/08 līdz C-238/08. Pieejams:

<http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=83961&pageIndex=0&doclang=LV&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=706770> [aplūkots 2014.gada 5.aprīlī]

¹¹⁷Jaunzēlandes Augstākās tiesas 2012.gada 25.oktobra spriedums lietā: CIV-2012-404-001701. Pieejams: http://www.buddlefindlay.com/static/Wishart_v_Murray.pdf [aplūkots 2014.gada 5.aprīlī]

gan rakstu, gan video. Visi šie veidi ietverti tiesību uz izpausmes brīvību¹¹⁸ saturā. Tomēr šīs tiesības, kā jau iepriekš minēts, ir ierobežojamas, lai aizsargātu personu godu un cieņu.

Ja šādi ieraksti netiek izdzēsti, tad tiek veicināta aizskarošās informācijas izplatība, tādējādi vairojot aizskārumu. Tas, cik cilvēki šādu informāciju ir redzējuši, ietekmē arī to, kādu atlīdzību var prasīt aizskartais. Ja informācija būs izplatīta mazāk, arī aizskārumš nebūs tik ievērojams, un otrādi. Tāpēc var atzīt, ka vietnes, ja tās uzzinājušas par aizskarošu informāciju, un nav rīkojušās, lai to izdzēstu, ir atbildīgas par goda un cieņas aizskaršanu, jo tās ar savu darbību vai bezdarbību var ietekmēt informācijas izplatības plašumu, kas tieši ietekmē to, cik daudz tiek aizskarts personas gods un cieņa.

Savukārt ASV ir ar likumu ir noteikts, ka mājas lapas uzturētājs nav atbildīgs par to saturu, ko ir veidojušas citas personas. Viņš nav uzskatāms par šīs informācijas izplatītāju.¹¹⁹ Tomēr arī šajā gadījumā, vairāki tiesas spriedumi noteikuši, ja jau ir uzzināts par aizskarošu informāciju, tad tas uzturētājs, kas nenovērš aizskāruma esamību, ir līdzatbildīgs.¹²⁰

Daudzi internetā un citos medijos ierakstījuši negatīvas atsauksmes par Latvijas iedzīvotāju radīto vietni *ask.fm*¹²¹, kurā cilvēki, var uzdot jautājumus konkrētām personām. Iespējami arī anonīmi jautājumi, ja pati persona pret to neiebilst. Šo vietni pārsvarā izmanto jaunieši, populāra tā ir Ukrainā, Krievijā, Īrijā un citās valstīs. Šī mājaslapa bieži internetā tiek apzīmēta kā vietne, kur tiek attīstīts kiberterors (angliski „*cyberbullying*”) jauniešu vidū. Pašlaik vismaz deviņu jauniešu pašnāvības tiek saistītas ar kiberteroru *ask.fm* ietvaros.¹²² Šobrīd autore neapskatīs krimināltiesisko aspektu šim jautājumam, bet tieši civiltiesisko, jo šajā vietnē pavisam viegli var tikt aizskarts gods un cieņa. Nav informācijas par nevienu tiesas procesu, kas notiktu, vai ir noticis pret *ask.fm*, tomēr potenciāli tas ir pat ļoti iespējams, jo formāts, kādu šī vietne satur, pats par sevi jau mudina cilvēkus izteikt par citiem personīgus komentārus. Kā jau var noprast, ne vienmēr komentāri ir pozitīvi. Tie var būt arī negatīvi, ar to viss būtu kārtībā, bet tikai, ja tas neaizskar godu un cieņu- tā tad vai nu ir kā nepatiesas ziņas (šajā gadījumā vairāk apgalvojums), piemēram, ka persona A ir zaglis, vai viedoklis bez jebkāda pamata, vai rupja apsūkšana.

Autores ieskatā, šī vietne nesatur nekādu noderīgu informāciju. Tā var tikai iniciēt personu aizskaršanu, tādējādi būtu kā atbildētājs goda un cieņas aizskaršanā portālā *ask.fm*

¹¹⁸Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencija: Starptautisks dokuments. Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=43859> [aplūkots 2014.gada 10.aprīlī]

¹¹⁹47 U.S. Code § 230 – Protection for private blocking and screening of offensive material. Pieejams: <http://www.law.cornell.edu/uscode/text/47/230> [aplūkots 2014.gada 10.aprīlī]

¹²⁰Online Defamation And Your Rights. Pieejams: <http://www.reputationhawk.com/onlinedefamation.html> [aplūkots 2014.gada 11.aprīlī]

¹²¹Vispārīga informācija par ask.fm Pieejams: <http://en.wikipedia.org/wiki/Ask.fm> [aplūkots 2014.gada 10.aprīlī]

¹²²Edwards J. Users On This Web Site Have Successfully Driven Nine Teenagers To Kill Themselves. Pieejams: <http://www.businessinsider.com/askfm-and-teen-suicides-2013-9> [aplūkots 2014.gada 10.aprīlī]

pieaicināms arī šīs mājas lapas uzturētājs, jo tas nav darījis visu, lai pārtrauktu personu goda un cieņas aizskaršanu šajā vietnē. Par to liecina ne tikai šīs vietnes jēga, bet arī tas, ka pēc šīm vairākām pašnāvībām netika izdarīts viss, lai pārtrauktu šādu gadījumu notikšanu- netika liegta iespēja cilvēkiem komentēt anonīmi, kas pēc ekspertu un daudzu sabiedrības pārstāvju domām, ir galvenais iemesls, kāpēc vairāku jauniešu dzīve beigusies tik traģiski.¹²³

---

¹²³Williams A. Hannah Smith death: Expert warns over anonymous question sites. Pieejams: <http://www.bbc.com/news/uk-england-23600710> [aplūkots 2014.gada 10.aprīlī]

KOPSAVILKUMS

Pētījuma rezultātā autore izvirza aizstāvēšanai šādas tēzes:

1. Portālam, uzzinot par goda un cieņas aizskarošas informācijas esamību tajā, jāizvērtē, vai tas piekrīt, ka šī informācija ir aizskaroša, un tādējādi dara visu, lai novērstu šīs informācijas izplatību, vai arī nepiekrīt, un atstāj ierakstu negrozītu.
2. Jebkurš nepatiesu ziņu publicētājs ir atbildīgs par goda un cieņas aizskārumu, un nav būtiski, kurš šīs ziņas izplatījis pirmais, jo visiem publicētājiem ir jāpārbauda to patiesums.
3. Blogi un citi interneta portāli, kas savu darbību veic sistemātiski, sniedzot izpratni (viedokli) par sabiedrībā notiekošiem procesiem, ar mērķi- informēt par sabiedrībā notiekošiem procesiem, atzīstami par masu informācijas līdzekļiem.
4. Lai samazinātu goda un cieņas aizskaršanu internetā, anonīmie komentāri ir jāierobežo, liekot cilvēkiem reģistrēties portālā, vai arī pievienojoties ar sociālo tīklu kontiem, īpaši- attiecībā uz rakstiem, kas potenciāli var izraisīt cilvēku sašutumu.
5. Ja portāla uzturētājs nav darījis visu, kas ir saprātīgi iespējams, lai novērstu goda un cieņas aizskārumu ar komentāriem, piemēram, veicis pastiprinātu kontroli par rakstiem, kas var izraisīt domstarpības sabiedrībā, viņš ir par tiem atbildīgs.
6. Līdzko portālam tiek paziņots par goda un cieņas aizskarošas informācijas esamību, tas, neveicot visas atbilstoši situācijai iespējamās darbības, lai novērstu šīs informācijas izplatību, kļūst atbildīgs par šo tiesību aizskārumu.
7. Gods un reputācija ir sinonīmi un piemīt gan fiziskām, gan juridiskām personām, savukārt cieņa jeb personas pašnovērtējums ir tikai fiziskām personām.
8. Nepieciešams grozīt likuma „Par presi un citiem masu informācijas līdzekļiem” 7.panta piekto daļu, papildinot ar reputācijas aizskārumu juridiskām personām, izsakot to šādā redakcijā: „Aizliegts publicēt informāciju, kura aizskar fizisko personu godu un cieņu un juridisko personu reputāciju, un ceļ tām neslavu.”
9. Tiesvedībās par goda un cieņas aizskaršanu tiesai pēc puses lūguma būtu jānosaka ekspertīze- prasītāja saruna ar psihologu, lai noskaidrotu, kāda ir bijusi nepatieso ziņu ietekme uz viņu.
10. Ja izplatītājs ir pamatoti ticējis ziņu patiesumam, tad viņš nav atbildīgs par goda un cieņas aizskārumu.
11. Lai konstatētu, vai ir noticis goda un cieņas aizskāruma, jānošķir personas vērtējums no apzināta aizskāruma, īpaši, ja izteicies nepilngadīgais.

12. Lai persona būtu atbildīga par izplatītu aizskarošu informāciju, tai jābūt saistītai ar to kā autoram vai izplatītājam.
13. Kompensācijas apmērs būtu nosakāms, ņemot vērā visus parasti ievērojamus aspektus, bet īpaši- šīs vietnes apskatījumu skaitu, cilvēku daudzumu, kas ir apskatījuši attiecīgo rakstu, kā arī ilgumu, ko pavadījuši pie raksta izlasīšanas.

IZMANTOTĀ LITERATŪRA UN AVOTI

Literatūra

1. Internets ES pieejams 79% mājsaimniecību; Latvijā - 72%. Pieejams: http://www.tvnet.lv/tehnologijas/internets/490776-internets_es_pieejams_79_majsaimniecibu_latvija_72
2. Retējums J. Kāds ir goda un cieņas aizskārums civiltiesiskais regulējums. Jurista Vārds, 2003.gada 20.augusts, nr.29. Pieejams: <http://www.juristavards.lv/doc.php?id=78159>
3. Torgāns K. Saistību tiesības. I daļa. Mācību grāmata. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2006
4. Torgāns K. Neatļautas darbības izpausmes Eiropas deliktu tiesībās. Jurista Vārds, 2013.gada 3.decembris, nr.49. Pieejams: <http://www.juristavards.lv/doc.php?id=262485>
5. Hamkova D. Goda un cieņas civiltiesiskās un krimināltiesiskās aizsardzības nianse. Jurista Vārds, 2008.gada 15.janvāris, nr.2
6. Likumprojekta „Grozījumi Krimināllikumā” anotācija. Pieejams: www.mk.gov.lv/doc/2005/TMAnot_200911_KL.1028.doc
7. Kučs A. Vārda brīvības robežas: goda un cieņas aizskaršana, naida kurināšana: atbilstīgi situācijai 2004.gada 1.februārī. Rīga: Sabiedriskās politikas centrs "Providus", 2004
8. Von Bar C. The Common European law of torts. Volume one. New York: Oxford University Press Inc., 1999
9. Slaņķe G. Morālā kaitējuma institūta civiltiesībās iztulkošana. Jurista Vārds, 2010.gada 12.oktobris, nr.4. Pieejams: <http://www.juristavards.lv/doc.php?id=219240>
10. Autoru kolektīvs. Ilustrētā svešvārdu vārdnīca. Rīga: Izdevniecība Avots, 2005
11. Rogers W.V.H. Tort law. Seventeenth edition. London: Sweet & Maxwell Limited, 2006
12. Fleming J.G. The law of torts. Eighth edition. Sydney: The Law Book Company Limited, 1992
13. Eihmane E. Kad saduras vārda brīvība un personas gods un cieņa. Jurista Vārds: 2006.gada 3.oktobris nr.39. Pieejams: <http://www.juristavards.lv/doc.php?id=144779>
14. Eihmane E. Publiska interese un personu statuss. Jurista Vārds, 2006.gada 1.decembris, nr.47. Pieejams: <http://www.juristavards.lv/doc.php?id=148898>
15. Giliker P. & Beckwith S. Tort. London: Sweet & Maxwell Limited, 2001
16. Lunney M., Oliphant K. Tort law. Text and materiāls. New York: Oxford University Press Inc., 2010
17. Giliker P., Beckwith S. Tort. Textbook series. 4th edition. London: Sweet & Maxwell, 2011
18. Rogers W.V.H. Tort law. Seventeenth edition. London: Sweet & Maxwell Limited, 2006

19. Heuston R.F.V., Buckley R.A. Law of torts. Twenty-first edition. London: Sweet & Maxwell Ltd, 1996
20. Franklin M.A., Rabin R.L. Tort law and alternatives. Cases and materials. Sixth edition. New York: The Foundation press, Inc, 1996
21. Oppenheim C. Legal issues for information professionals IX: An overview of recent developments in the law, in relation to the internet. Journal of Documentation, Vol. 64, 2008
22. Litvins G. Vai blogeris ir žurnālists. Jurista Vārds, 2014.gada 11.februāris, nr.6.
23. Kutais B.G. Focus on the internet. New York: Nova Science Publishers, Inc., 2006
24. Shelly G.B., Vermaat M.E. Discovering Computers 2010: Living in a Digital World, Introductory. Boston: Course Technology, 2010
25. Autoru kolektīvs. Portāla atbildība par anonīmiem komentāriem: ECT spriedums Delfu lietā raisa diskusiju. Jurista Vārds: 2013.gada 26.novembris, nr.48
26. Conn K. The Internet and the Law: What Educators Need to Know. Alexandria: Association for Supervision and Curriculum Development, 2002
27. Tiesa liek atjaunot skolā izslēgtu skolēnu, kurš skolotāju nosauca par kuci. Pieejams: <http://www.delfi.lv/news/national/politics/tiesa-liek-atjaunot-skola-izslegtu-skolenu-kurs-skolotaju-nosauca-par-kuci.d?id=44385813#ixzz2ywtawKvE>
28. Delta G.B. Law of the internet. New York: Aspen Publishers, 2011
29. Online Defamation And Your Rights. Pieejams: <http://www.reputationhawk.com/onlinedefamation.html>
30. Vispārīga informācija par ask.fm. Pieejams: http://en.wikipedia.org/wiki/Ask_fm
31. Edwards J. Users On This Web Site Have Successfully Driven Nine Teenagers To Kill Themselves. Pieejams: <http://www.businessinsider.com/askfm-and-teen-suicides-2013-9>
32. Williams A. Hannah Smith death: Expert warns over anonymous question sites. Pieejams: <http://www.bbc.com/news/uk-england-23600710>
33. Buholcs J. Cīņas suņi. Pieejams: <http://politika.lv/article/cinas-suni>
34. Geere D. Iceland passes world's strongest press freedom laws. Pieejams: <http://www.wired.co.uk/news/archive/2010-06/17/iceland-passes-worlds-strongest-press-freedom-laws>
35. Crone T. Law and the Media. Fourth Edition. Taylor & Francis, 2002
36. Torgāns K. Latvijas Republikas Civillikuma komentāri. Saistību tiesības. Rīga: Mans Īpašums, 2000
37. Sinaiskis V. Latvijas civiltiesību apskats. Lietu tiesības. Saistību tiesības. Rīga: Latvijas Juristu biedrība, 1996

38. Torgāns K. Saistību tiesības. II daļa. Mācību grāmata. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2008
39. Līcis A. Taisnīguma princips civilprocesā. Likums un tiesības. 2001.gada oktobris
40. Retējums J. Kāds ir goda un cieņas aizskārums civiltiesiskais regulējums. Nobeigums. Jurista Vārds, 2003.gada 27.augusts, nr.30. Pieejams: <http://www.juristavards.lv/doc.php?id=78311>

Normatīvie akti

41. Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencija: Starptautisks dokuments. Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=43859>
42. Latvijas Republikas Satversme: LR likums. Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=57980>
43. Civillikums: LR likums. Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=225418>
44. Par presi un citiem masu informācijas līdzekļiem: LR Likums. Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=64879>
45. Konkurences likums: LR likums. Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=54890>
46. Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likums: LR Likums. Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=110746>
47. Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likums: LR Likums. Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=214039>
48. Par tiesu varu: LR Likums. Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=62847>
49. Satversmes tiesas likums: LR Likums. Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=63354>
50. Civilprocesa likums: LR Likums. Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=50500>
51. Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodekss: LR Likums. Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=89648>
52. 47 U.S. Code § 230 - Protection for private blocking and screening of offensive material. Pieejams: <http://www.law.cornell.edu/uscode/text/47/230>
53. Briseles 1 regula: Starptautisks dokuments. Pieejams: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/lv/ALL/;jsessionid=m2gJTHHX55sr8x7yYvzqylPjnnFyLvVLCv2qf2cj6Lhq2x014Y6s!864807576?uri=CELEX:32001R0044>

Juridiskās prakses materiāli

54. Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta 2012. gada 1. februāra spriedums Lietā Nr. SKC-8/2012. Pieejams: http://at.gov.lv/lv/judikatura/judikaturas-nolemumu-arhivs/senata-civillietu-departaments/hronologiska-seciba_1/2012-hronologiska-seciba/

55. Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta 2012. gada 27.septembra spriedums lietā Nr. SKC – 309/2012. Pieejams: http://at.gov.lv/lv/judikatura/judikaturas-nolemumu-arhivs/senata-civillietu-departaments/hronologiska-seciba_1/2012-hronologiska-seciba/
56. Tiesu prakse lietās par personas goda un cieņas civiltiesisko aizsardzību. Pieejams: <http://at.gov.lv/lv/judikatura/tiesu-prakses-apkopojumi/civiltiesibas/>
57. Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2011.gada 26.maija lēmums Lietā Nr. A7055310/15 SKA-575/2011. Pieejams: <http://at.gov.lv/lv/judikatura/judikaturas-nolemumu-arhivs/senata-administrativo-lietu-departaments/klasifikators-pec-lietu-kategorijam-ar-tezem/1/12/>
58. Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta 2012.gada 5.oktobra spriedums lietā nr.SKC-1178/2012 [nav publicēts]
59. Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2010.gada 1.jūlija spriedums lietā nr. A42404707 SKA-347/2010. Pieejams: <http://at.gov.lv/lv/judikatura/judikaturas-nolemumu-arhivs/senata-administrativo-lietu-departaments/hronologiska-seciba/2010-hronologiska-seciba/>
60. Eiropas Cilvēktiesību tiesas spriedums lietā: 9815/82 Lingens v.Austria. Pieejams: [http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-57523#{\"itemid\":\[\"001-57523\"\]}](http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-57523#{\)
61. Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta 2005.gada 23.marta spriedums lietā Nr. SKC – 172. Pieejams: <http://www.at.gov.lv/files/uploads/files/archive/department1/2005/skc-172-05.pdf>
62. Eiropas Cilvēktiesību tiesas Trešā departamenta spriedums lietā 16657/03 "A/s Diena un Ozoliņš pret Latviju". Pieejams: at.gov.lv/files/files/diena-spriedums-12072007.doc
63. Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta 2009. gada 25. Novembra spriedums Lietā Nr. SKC – 276. Pieejams: http://at.gov.lv/lv/judikatura/judikaturas-nolemumu-arhivs/senata-civillietu-departaments/hronologiska-seciba_1/2009/
64. Eiropas Cilvēktiesību tiesas spriedums lietā 20834/92 Oberschlick v. Austria, 34.punkts. Pieejams: [http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-58044#{\"itemid\":\[\"001-58044\"\]}](http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-58044#{\)
65. Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta 2009. gada 25. Novembra spriedums Lietā Nr. SKC – 276. Pieejams: http://at.gov.lv/lv/judikatura/judikaturas-nolemumu-arhivs/senata-civillietu-departaments/hronologiska-seciba_1/2009/

66. Senāta Civillietu departamenta 2012.gada 17.oktobra spriedums lietā nr.SKC-637/2012.
Pieejams: http://at.gov.lv/lv/judikatura/judikaturas-nolemumu-arhivs/senata-civillietu-departaments/hronologiska-seciba_1/2012-hronologiska-seciba/
67. Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2013.gada 10.oktobra spriedums lietā: 64569/09 Delfi AS v. Estonia. Pieejams: [http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/Pages/search.aspx#{"itemid":\["001-126635"\]}](http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/Pages/search.aspx#{)
68. Eiropas Savienības tiesas 2010. gada 23.marta spriedums apvienotās lietās: no C-236/08 līdz C-238/08. Pieejams: <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=83961&pageIndex=0&doclang=LV&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=706770>
69. Apelācijas tiesas 2013.gada 14.februāra spriedums lietā: A2/2012/0691 Payam Tamiz v. Google Inc. Pieejams: <http://www.bailii.org/ew/cases/EWCA/Civ/2013/68.html>
70. Jaunzēlandes Augstākās tiesas 2012.gada 25.oktobra spriedums lietā: CIV-2012-404-001701. Pieejams: http://www.buddlefindlay.com/static/Wishart_v_Murray.pdf
71. Eiropas Savienības tiesas 2010.gada 25.oktobra spriedums apvienotajā lietā: C-509/09 un C-161/10 Pieejams: <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=111742&pageIndex=0&doclang=EN&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=314922>
72. Augstākās tiesas plēnuma 1993.gada 25.oktobra lēmums „Par tiesu praksi lietās par personas goda un cieņu aizskarošu ziņu atsaukšanu. [nav publicēts]
73. Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2001.gada 6.februāra sprieduma lietā Tammer v. Estonia. Pieejams: [http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-59207#{"itemid":\["001-59207"\]}](http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-59207#{)
74. Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta 2011. gada 9.februāra spriedums Lietā Nr. SKC – 56/2011. Pieejams: http://at.gov.lv/lv/judikatura/judikaturas-nolemumu-arhivs/senata-civillietu-departaments/hronologiska-seciba_1/2011-hronologiska-seciba/

Bakalaura darbs „Atbildība par personas goda un cieņas aizskārumsu masu informācijas līdzekļos” izstrādāts Latvijas Universitātes Juridiskajā fakultātē.

Ar savu parakstu apliecinu, ka pētījums veikts patstāvīgi, izmantoti tikai tajā norādītie informācijas avoti un iesniegtā darba elektroniskā kopija atbilst izdrukai.

Autore: _____ Māra Peilāne

Rekomendēju/nerekomendēju darbu aizstāvēšanai

Vadītājs: profesors, Dr.habil.iur. Kalvis Torgāns _____ . ____ .2014.

Recenzents: _____

Darbs iesniegts Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes Civiltiesisko zinātņu katedrā
____ . ____ .2014.

Dekāna pilnvarotā persona: _____

Darbs aizstāvēts bakalaura gala pārbaudījuma komisijas sēdē

____ . ____ .2014. prot. Nr. _____

Komisijas sekretārs/-e: _____